

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

—
MODERN AND CONTEMPORARY HISTORY
AND HISTORY OF ART

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2021-2022

ΑΘΗΝΑ 2021

Επιμέλεια Οδηγού Σπουδών

Επικ. καθηγ. Βάσω Σειρηνίδου
Χριστίνα Κούκου

Πληροφορίες/Επικοινωνία

Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών
Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Φιλοσοφική Σχολή
Γραφείο 404
Αρ. τηλ: 210 7277319, 210 7277887
Ηλ. διεύθυνση: PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr
Πανεπιστημιόπολη Ζωγράφου
Τ.Κ. 15784 ΑΘΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ(ΣΕΜΣ).....	4
2. ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	5
3. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	6
4. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	16
5. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....	19
6. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.....	21
7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ.....	22
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ	61

ΣΥΝΘΕΣΗ
ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διευθύντρια ΠΜΣ

Νικολέττα Γιαντοή-Μελετιάδη, Καθηγήτρια

Αναπληρωτής

Διευθυντής

(για το ακαδ. έτος 2021-2022)

Κωνσταντίνος Ράπτης, Αναπλ. Καθηγητής

Μέλη

Σπουρίδων Πλουμίδης, Αναπλ. Καθηγητής

Βασιλική Σειρηνίδου, Επίκ. Καθηγήτρια

Δημήτρης Παυλόπουλος, Καθηγητής

Μαρία Δ. Ευθυμίου, Καθηγήτρια

Γραμματειακή Υποστήριξη

Χριστίνα Κούκου

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ
ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ιάνθη-Τριανταφυλλή Ασημακοπούλου, Επίκ. Καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Κώστας Γαγανάκης, Αναπλ. Καθηγητής Νεότερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Νικολέττα Γιαντοή-Μελετιάδη, Καθηγήτρια Μεσαιωνικής Ιστορίας της Δόσεως, ΕΚΠΑ

Δημήτρης Δημητρόπουλος, Διευθυντής Ερευνών, Τομέας Νεοελληνικών Ερευνών ΕΙΕ/ΠΕ

Μαρία Δ. Ευθυμίου, Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Άννα Καρακατσούλη, Αναπλ.Καθηγήτρια Τμήματος Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ

Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Αναπλ. Καθηγητής Θεωρίας της Ιστορίας και Ιστοριογραφίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Παρασκευάς Κονόρτας, Αναπλ. Καθηγητής Ιστορίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Εμμανουήλ Κούμας, Επίκ. Καθηγητής Ιστορίας Διεθνών Σχέσεων 19ος-20ός αιώνας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Κατερίνα Κωνσταντινίδου, Αναπλ. Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Δήμητρα Λαμπροπούλου, Επίκ. Καθηγήτρια, Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Ευθυμία Ε. Μαυρομιχάλη, Επίκ. Καθηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Μαρία Ντούρου-Ηλιοπούλου, Ομότ. Καθηγήτρια, Μεσαιωνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Δημήτρης Παυλόπουλος, Καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Κωνσταντίνος Ράπτης, Αναπλ. Καθηγητής Νεότερης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Βασιλική Σειρηνίδου, Επίκ. Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

Ευάνθης Χατζηβασιλείου, Καθηγητής Ιστορίας του Μεταπολεμικού Κόσμου, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ¹

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “ModernandContemporaryHistoryandHistoryofArt” είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Περιλαμβάνει τις εξής τρεις ειδικεύσεις:

- 1) Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος
- 2) Ευρωπαϊκή Ιστορία
- 3) Ιστορία της Τέχνης

Μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών και ανάλογα με την ειδίκευση που έχει επιλέξει ο φοιτητής, το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» με ειδίκευση στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος ή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία ή στην Ιστορία της Τέχνης. Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

2. ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με τον Νόμο 4485/2017 είναι:

1. **Η Συνέλευση του Τμήματος**
2. **Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ:** απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και
 - εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ,
 - ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης Μεταπτυχιακών Διπλωματικών Εργασιών (ΜΔΕ), ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος,
 - εξετάζει φοιτητικά θέματα όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, αναγνώρισης μαθημάτων από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος

¹Ο παρών κανονισμός δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ. 2060/Β/7-6-2018).

Προγράμματος με μαθήματα άλλων ΠΜΣ και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος,

- αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί τη σχέση των εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ίδιου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- α) συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ,
- β) καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ,
- γ) ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης,
- δ) έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση του Τμήματος για έγκριση,
- ε) είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών,
- ς) κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Το ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “ModernandContemporaryHistoryandHistoryofArt” υποστηρίζεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστοασία της Γραμματείας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κλπ.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “ModernandContemporaryHistoryandHistoryofArt” γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου Σπουδών των Τμημάτων Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών,

αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΠ και ΕΤΕΤ, σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του Ν.4485/17.

Το ΠΜΣ «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “ModernandContemporaryHistoryandHistoryofArt” θα δέχεται έως 30 φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος και προγραμματίζεται να απασχολεί 15 συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ² και έως 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής (για τις κατηγορίες διδασκόντων βλ. άρθρο 9). Αυτό αντιστοιχεί σε 2 φοιτητές ανά διδάσκοντα.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι περίπου 93 ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου 270 προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των 38 διδασκόντων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

4. ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με τον Νόμο 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάιο, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι αιτήσεις υποβάλλονται στη Γραμματεία Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος (Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου, Φιλοσοφική Σχολή, 4ος όροφος, γραφείο 404).

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση συμμετοχής (με δήλωση της προτιμώμενης ειδίκευσης)
2. Βιογραφικό σημείωμα
3. Αντίγραφο πτυχίου και αναλυτική βαθμολογία προπτυχιακών μαθημάτων (ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών)
4. Αστυνομική ταυτότητα
5. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας³ της αγγλικής ή γαλλικής ή γερμανικής ή ιταλικής γλώσσας σε επίπεδο B2 τουλάχιστον
6. Διπλωματική εργασία ή σεμιναριακές εργασίες, εάν υπάρχουν, ιδιαίτερα εκείνες που σχετίζονται με το γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης
7. Βεβαιώσεις συμμετοχής σε συνέδρια, σεμινάρια, πρακτικές ασκήσεις κλπ., εάν υπάρχουν
8. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
9. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν

²Τα μέλη ΔΕΠ και ΕΠ του Τμήματος δεν επιτρέπεται να απασχολούνται αποκλειστικά σε ΠΜΣ.

³Το επίπεδο επάρκειας των ξένων γλωσσών (B2) αντιστοιχεί στις απαιτήσεις που προϋποτίθενται κατά την κινητικότητα των φοιτητών στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρθρο 34, παρ. 7 του Ν. 4485/17.

Η επιλογή των εισακτέων κάθε ειδικευσης πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

1. **Επίδοση στις εισαγωγικές γραπτές εξετάσεις για το ΠΜΣ σε ποσοστό 50%.** Η γραπτή εξέταση γίνεται αποκλειστικά σε θέματα της ειδικευσης στην οποία επιθυμεί να ενταχθεί ο υποψήφιος και στη σχετική ύλη που έχει προηγουμένως ανακοινωθεί στην ιστοσελίδα του Προγράμματος. Τα θέματα επιλέγονται από τους εξεταστές της κάθε ειδικευσης λίγο πριν από την εξέταση. Κατά την εξέταση και βαθμολόγηση τα ονόματα των υποψηφίων παραμένουν καλυμμένα. Ο βαθμός της γραπτής εξέτασης είναι τελικός. Δεν προβλέπεται κάποια επιπλέον διαδικασία αναβαθμολόγησης.
2. **Προφορική εξέταση-συνέντευξη σε ποσοστό 50%.** Η προφορική εξέταση-συνέντευξη πραγματοποιείται από τα μέλη ΔΕΠ της ειδικευσης στην οποία επιθυμεί να ενταχθεί ο υποψήφιος. Κατά τη συνέντευξη, ελέγχονται οι γνώσεις των υποψηφίων στα θέματα της ειδικευσης, καθώς και η δυνατότητά τους να πραγματοποιήσουν πρωτότυπη έρευνα. Συνυπολογίζεται ο βαθμός του πτυχίου, καθώς και των σχετικών με την ειδικευση προπτυχιακών μαθημάτων και σεμιναριακών εργασιών, η συμμετοχή σε πρακτικές ασκήσεις, οι δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν, καθώς και το επίπεδο των πιστοποιητικών γλωσσομάθειας. Απαραίτητο προσόν για την επιλογή στο ΠΜΣ αποτελεί η πιστοποιημένη γνώση της αγγλικής ή γαλλικής ή γερμανικής ή ιταλικής γλώσσας σε επίπεδο B2 τουλάχιστον.

Προκειμένου να ενταχθεί στο πρόγραμμα, ο υποψήφιος οφείλει να συγκεντρώσει μέσο όρο βαθμολογίας τουλάχιστον **επτά (7)**. Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει για έγκριση στη Συνέλευση. Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στο ΠΜΣ, εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος μετά την απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, γίνονται δεκτοί όλοι οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι. Η εγγραφή του υποψηφίου θα είναι δυνατή μόνον εφόσον προσκομίσει βεβαίωση περατώσεως σπουδών ή επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου προπτυχιακών σπουδών ενός Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής. Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν να εγγραφούν στο ΠΜΣ, οι επιλαχόντες, εάν υπάρχουν, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα.

Αλλοδαποί υπότροφοι του ΙΚΥ και άλλων φορέων περιορισμένης (συνήθως δεκάμηνης) διάρκειας, καθώς και μεταπτυχιακοί φοιτητές-υπότροφοι προγραμμάτων κινητικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή συναφών ρυθμίσεων είναι δυνατόν να πραγματοποιούν, ύστερα από απόφαση της ΣΕ, τμήμα των σπουδών τους εντασσόμενοι ως υπεράριθμοι στο πρόγραμμα. Αντιστοίχως, φοιτητές του προγράμματος του Τμήματος, που εξασφαλίζουν υποτροφία κινητικότητας (π.χ. Erasmus) ή άλλη, μπορούν να πραγματοποιήσουν τμήμα των σπουδών τους σε πανεπιστήμιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε άλλο πανεπιστήμιο με το οποίο έχει πρόγραμμα συνεργασίας το ΕΚΠΑ, ύστερα από απόφαση της ΣΕ.

5. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας. Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης για φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης για λόγους υγείας, εργασιακών υποχρεώσεων, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά. Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνάει **έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα**, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι (6) ημερολογιακούς μήνες. Οι έξι μήνες της αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης. Η αναστολή χορηγείται μόνο για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους (υγείας, οικογενειακούς κ.ά.), εφόσον η ΣΕ τους κρίνει απολύτως αιτιολογημένους και τεκμηριωμένους. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η ΣΕ έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει άλλους πολύ σοβαρούς λόγους αναστολής και να αποφαινεται αναλόγως. Σε σοβαρές περιπτώσεις, για τις οποίες αποφασίζει η ΣΕ, παρέχεται η δυνατότητα μεταπήδησης από το καθεστώς πλήρους σε εκείνο της μερικής φοίτησης.

10

6. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά κατά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά 120 πιστωτικές μονάδες (ECTS). Κατά τη διάρκεια της φοίτησης, ο φοιτητής οφείλει να ολοκληρώσει επιτυχώς έξι σεμινάρια και τη Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (ΜΔΕ). Το κάθε σεμινάριο για το οποίο απαιτείται εκπόνηση σεμιναριακής εργασίας αντιστοιχεί σε 15 πιστωτικές μονάδες (ECTS), ενώ η ΜΔΕ αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες (ECTS). Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης. Η θεματολογία και η βιβλιογραφία των μαθημάτων περιέχονται στον Οδηγό Σπουδών, ο οποίος αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ετησίως. Τα σεμινάρια είναι εξαμηνιαία. Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα με δυνατότητα προσφοράς μαθημάτων στην αγγλική γλώσσα από επισκέπτη καθηγητή ΑΕΙ της αλλοδαπής.

Για κάθε φοιτητή ορίζεται ένας επόπτης σπουδών. Επόπτες σπουδών μπορούν να είναι μέλη ΔΕΠ που συμμετέχουν στο ΠΜΣ και προσφέρουν στη διάρκεια των τεσσάρων εξαμήνων ένα τουλάχιστον σεμιναριακό μάθημα. Οι επόπτες ορίζονται από τη ΣΕ, λαμβάνοντας υπόψη τα επιστημονικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου. Η ΣΕ και ο επόπτης έχουν την ευθύνη της παρακολούθησης και του ελέγχου της πορείας των σπουδών του μεταπτυχιακού φοιτητή. Κάθε φοιτητής μπορεί να παρακολουθεί σε κάθε εξάμηνο μέχρι και τρία σεμιναριακά μαθήματα, σύμφωνα με το προσωπικό του

πρόγραμμα, το οποίο διαμορφώνεται κατά τις ρυθμίσεις του κανονισμού και σε συνεργασία με τον επόπτη του, ο οποίος ενημερώνει στη συνέχεια γραπτώς τη ΣΕ.

Από το σύνολο των σεμιναριακών μαθημάτων τουλάχιστον τέσσερα πρέπει να προέρχονται από τον κατάλογο των μαθημάτων της ειδίκευσης, στην οποία έχει εγγραφεί ο φοιτητής. Τα υπόλοιπα δύο σεμινάρια μπορεί να επιλέγονται από τις ειδικεύσεις του ίδιου ΠΜΣ ή άλλων ΠΜΣ του Τμήματος ή άλλου πανεπιστημιακού τμήματος δημοσίου ΑΕΙ ή αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου, με τη σύμφωνη γνώμη του επόπτη καθηγητή, εφόσον εξασφαλίζεται η αντιστοιχία των πιστωτικών μονάδων (ECTS).

7. ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας. Η ΜΔΕ εκπονείται κατά το τέταρτο ακαδημαϊκό εξάμηνο σπουδών.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ανελλιπώς και να ακολουθούν τους κανονισμούς του κάθε σεμιναριακού μαθήματος και τις οδηγίες του διδάσκοντος. Φοιτητής που θα απουσιάσει πέραν των τριών (3) συναντήσεων σε κάθε σεμιναριακό μάθημα χάνει το δικαίωμα της παρακολούθησής του. Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος, προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Κάθε σεμιναριακό μάθημα ολοκληρώνεται με την προφορική παρουσίαση και την έντυπη υποβολή εργασίας έκτασης 5.000-7.000 λέξεων. Η εργασία παραδίδεται έως τέσσερις εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου και ο βαθμός κατατίθεται σε ηλεκτρονικό βαθμολόγιο που τηρεί η Γραμματεία, σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα που ορίζει η ΣΕ (30 Απριλίου για το χειμερινό εξάμηνο και 30 Σεπτεμβρίου για το εαρινό εξάμηνο). Μετά την παρέλευση των προβλεπόμενων ημερομηνιών, δεν υπάρχει δυνατότητα βαθμολόγησης. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Για να θεωρηθεί επιτυχής η παρακολούθηση σεμιναρίων ορίζεται ως βάση **ο βαθμός πέντε (5)**.

Για την απόκτηση του ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε έξι σεμινάρια του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι 120 ECTS.

Στο τέταρτο εξάμηνο του ΠΜΣ προβλέπεται η εκπόνηση της ΜΔΕ. Η ΣΕ, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ορίζει τα μέλη της βαθμολογικής-εξεταστικής επιτροπής για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρθρο 34, Ν. 4485/2017). Ο επιβλέπων είναι μέλος ΔΕΠ του Τμήματος και συμμετέχει στην τριμελή εξεταστική επιτροπή. Τα άλλα δύο μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ του οικείου Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ, ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του Ν. 4310/2014 και της

Ακαδημίας Αθηνών, επισκέπτες καταξιωμένοι επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο.

Η γλώσσα συγγραφής της ΜΔΕ είναι η ελληνική ή η αγγλική, εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι και υπάρξει θετική σχετική απόφαση της ΣΕ. Το αντικείμενο της ΜΔΕ πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα, να καταρτισθεί σύμφωνα με την επιστημονική μεθοδολογία του γνωστικού αντικειμένου, να περιλαμβάνει προσωπική συμβολή του γράφοντος στην έρευνα και να καταδεικνύει τη συνθετική του ικανότητα.

Η έκταση της ΜΔΕ ορίζεται μεταξύ **20.000-30.000** λέξεων περιλαμβανομένων των σημειώσεων, όχι όμως της βιβλιογραφίας, των περιεχομένων, λοιπών πινάκων και εικονογράφησης.

- Οδηγίες διαμόρφωσης κειμένου διπλωματικής εργασίας (ΜΔΕ)

Το κυρίως κείμενο πρέπει να είναι γραμμένο με γραμματοσειρά Times New Roman, μεγέθους 12 στιγμών, σε 1,5 διάστιχο και με πλήρη στοίχιση. Οι σημειώσεις πρέπει να είναι γραμμένες με γραμματοσειρά Times NewRoman, μεγέθους 10 στιγμών, σε μονό διάστιχο και με στοίχιση αριστερά. Το εξώφυλλο έχει λευκό υπόβαθρο. Χρησιμοποιείται 1,5 διάστιχο και στοίχιση στο κέντρο. Στην άνω αριστερά γωνία τοποθετείται το επίσημο λογότυπο του ΕΚΠΑ. Στο ανώτερο μέρος του εξωφύλλου αναγράφονται σε διαφορετικές παραγράφους τα εξής:

- Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας (γραμματοσειρά Times NewRoman 14 στιγμών),
- Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» (γραμματοσειρά Times NewRoman 14 στιγμών),
- Ειδίκευση «...» (γραμματοσειρά Times NewRoman 14 στιγμών),
- Ο τίτλος της ΜΔΕ (γραμματοσειρά Times NewRoman 18 στιγμών),
- Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (γραμματοσειρά Times NewRoman 14 στιγμών),
- Το ονοματεπώνυμο φοιτητή (γραμματοσειρά Times NewRoman 14 στιγμών),
- Τα ονόματα και η βαθμίδα των τριών βαθμολογητών (γραμματοσειρά Times NewRoman 14 στιγμών).

Στο κατώτερο μέρος του εξωφύλλου, με γραμματοσειρά Times NewRoman 14 στιγμών και με στοίχιση στο κέντρο, αναγράφεται ο τόπος (Αθήνα) ο χρόνος εκπόνησης της ΜΔΕ. Στο κείμενο της ΜΔΕ συμπεριλαμβάνεται υποχρεωτικά περίληψη στην ελληνική και αγγλική γλώσσα (έως 200 λέξεις εκάστη).

Η ΜΔΕ κατατίθεται στον επόπτη και στα υπόλοιπα δύο μέλη της εξεταστικής επιτροπής σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή τουλάχιστον δύο μήνες πριν από την ολοκλήρωση του χρόνου φοίτησης του φοιτητή. Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει προφορικά ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρθρου 34 του Ν. 4485/2017). Η τελική βαθμολογία της ΜΔΕ προκύπτει από τον μέσο όρο των βαθμών των τριών βαθμολογητών. Ο τελικός βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών προκύπτει με ποσοστό 50% από τον μέσο όρο των βαθμολογιών στα έξι σεμινάρια και 50% από το βαθμό της ΜΔΕ. Οι ΜΔΕ αξιολογούνται με βαθμό της κλίμακας από ένα (1) έως 10 (δέκα) με ενδιάμεσες διαβαθμίσεις. Επιτυχής θεωρείται η αποφοίτηση με συνολικό βαθμό όχι χαμηλότερο του 7 (επτά).

Οι ΜΔΕ, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή και πριν από την ορκωμοσία του υποψηφίου, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ψηφιακό Αποθετήριο ΠΕΡΓΑΜΟΣ, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ. Πριν από την ορκωμοσία, ο υποψήφιος υποχρεούται να καταθέσει στη Γραμματεία του ΠΜΣ σχετική βεβαίωση υποβολής της ΜΔΕ στο Ψηφιακό Αποθετήριο. Το Τμήμα δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα, τον τίτλο της ΜΔΕ και περίληψη της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

8. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' Κύκλου Σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Τμήμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (παρ. 3, άρθρο 34 του Ν. 4485/2017). Η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ) συμβάλλει στην επίτευξη ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, υποστηρικτικών τεχνολογιών πληροφορικής και υπηρεσιών πρόσβασης.

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά. Ανά διετία, προβλέπεται οργάνωση μιας τουλάχιστον ημερίδας του ΠΜΣ, κατά την οποία παρουσιάζονται με μορφή ανακοινώσεων οι ΜΔΕ, καθώς και τα προσωρινά συμπεράσματα διδακτορικών διατριβών που είναι σε εξέλιξη. Η ημερίδα αυτή είναι δημόσια και γνωστοποιείται, με κατάλληλο τρόπο, στα μέλη της αντίστοιχης επιστημονικής κοινότητας.

3. Η Συνέλευση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, μετά την εισήγηση της ΣΕ, μπορεί να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακού φοιτητή, εάν

- το ποσοστό απουσιών του ξεπερνά το 23% στο σύνολο μαθημάτων ενός εξαμήνου,
- δεν παρακολουθήσει επιτυχώς τουλάχιστον δύο σεμινάρια κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων εξαμήνων των σπουδών του,
- δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- υπερβεί τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχει παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις, όσον αφορά στην αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα,
- υποβάλει αίτημα (αυτοδικαίως),
- υποπέσει σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν. 2121/93), κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους.

4. Στο τέλος κάθε εξαμήνου, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ. 1, άρθρο 44 του Ν. 4485/2017), σύμφωνα με τη διαδικασία που προτείνει η ΣΕ και εγκρίνει η Συνέλευση του Τμήματος.

5. Η καθομολόγηση γίνεται τον Ιανουάριο, τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο κάθε έτους, στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου ΠΜΣ, απονέμεται ΔΜΣ στη «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης» / “Modern and Contemporary History and History of Art” στις εξής ειδικεύσεις:

1. Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος
2. Ευρωπαϊκή Ιστορία
3. Ιστορία της Τέχνης

6. ΔΜΣ δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών Α' Κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ), σύμφωνα με τον Ν. 3328/2005 (Α' 80).

7. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος (Diploma Supplement).

9. ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ διατίθενται αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ.

3. Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ μπορεί να προέρχεται από:

- α) τον προϋπολογισμό του ΕΚΠΑ και των συνεργαζόμενων για την οργάνωσή του φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 43,
- β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
- γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (ΦΕΚ 143, τχ. Α'), ή του ιδιωτικού τομέα,
- δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- ς) μέρος των εσόδων του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ),
- ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του ΠΜΣ, ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρθρο 44 του Ν. 4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός, με ευθύνη της Κοσμητείας, αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρθρο 44 του Ν. 4485/2017).

5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του Ν. 4485/2017.

10. ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη ΔΕΠ του Τμήματος,
- μέλη ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας, για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθως η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- ομότιμους καθηγητές (άρθρο 69, Ν. 4386/2016) και αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του οικείου Τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το ΠΔ. 407/1980 (ΦΕΚ 112, τχ. Α'),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους κάτοχους διδακτορικού διπλώματος, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υποτρόφοι, με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος, για τη διεξαγωγή διδακτικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ (παρ. 7, άρθρο 29 του Ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης το Τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13Α του Ν. 4310/2014 και της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους που κατέχουν διδακτορικό δίπλωμα με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,
- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρθρο 16 του Ν.4009/2011), ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις, σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 & 6, άρθρο 36 του Ν.4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΝΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ
2021-2022:
ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Α. ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ -
(Ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος)

MODERN AND CONTEMPORARY GREEK HISTORY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ – WINTER SEMESTER	
Κωδ. ΝΕΛ01	<p>Έγκλημα και τιμωρία στον ελληνικό χώρο: από τις προεπαναστατικές πραγματικότητες στα ταραγμένα χρόνια του Αγώνα.</p> <p><i>B. Σειρηνίδου</i></p> <p>Crime and punishment in Greece: From pre-revolutionary realities to the turbulent years of the Greek War of Independence.</p> <p><i>V. Seirinidou</i></p>
ΝΕΛ39	<p>«Τα πάντα γύρω από το <i>sex</i>»: Γάμος, μοιχεία, διαζύγιο, παρθενοφθορία και βιασμός στο βενετικό Ιόνιο (18ος αι.).</p> <p><i>K. Κωνσταντινίδου</i></p> <p>"All about <i>sex</i>": Marriage, divorce, adultery, defloration and rape in the Ionian Islands under Venetian rule during the 18th century</p> <p><i>K. Konstantinidou</i></p>
ΝΤΕΙ03	<p>Διερευνώντας μια πολιτισμική ιστορία της Ιστορίας. Η νεοελληνική ιστοριογραφία από τη Μικρασιατική Καταστροφή στην Μεταπολίτευση (1922-1974)</p> <p><i>B. Καραμανωλάκης</i></p> <p>Exploring a Cultural History of History. Modern Greek Historiography from the Asia Minor Catastrophe to the Metapolitefsi (1922-1974)</p>

	<i>V. Karamanolakis</i>
ΣΥΝ05	<p>1922-2022, ο μακρύς αιώνας των προσφύγων: Ταυτότητα, μνήμη και ενσωμάτωση των προσφυγικών πληθυσμών μέσα από τα εκκλησιαστικά κειμήλια και τις προφορικές μαρτυρίες</p> <p><i>Δ. Λαμπροπούλου, Α. Δρανδάκη</i></p> <p>1922-2022, the long century of refugees. Identity, memory, and integration of the refugee populations studied through ecclesiastical relics and oral testimonies.</p> <p><i>D. Lampropoulou – A. Drandaki</i></p>

ΕΑΡΙΝΟΕΞΑΜΗΝΟ / SPRING SEMESTER	
Κωδ. NEΛ02	<p>Συγκρίνοντας τις Ιστορίες της Ελληνικής Επανάστασης' τριών αγωνιστών του'21: η περίπτωση των Σπυρ. Τρικούπη, Th. Gordon, George Finlay</p> <p><i>Μ. Ευθυμίου</i></p> <p>Comparing the 'History of the Greek Revolution' of three fighters of the Greek War of Independence: The case of Spyridon Tricoupis, Thomas Gordon, George Finlay</p> <p><i>Μ. Efthymiou</i></p>
NEΛ40	<p>Στην εποχή της ελληνικής επανάστασης. Ανιχνεύοντας τον λόγο των ιστορικών τεκμηρίων</p> <p><i>Δ. Δημητρόπουλος</i></p> <p>The age of the Greek Revolution. Tracing the primary historical sources</p> <p><i>D. Dimitropoulos</i></p>
ΟΘ06	<p>Διάδοση των εθνικισμών στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (19^{ος} - αρχές 20^{ού} αι.): η περίπτωση του Ορθόδοξου (Ρωμαίικου) Μιλλέτ</p>

	<p><i>Π. Κονόρτας</i></p> <p>Spread of nationalisms in the Ottoman Empire (19th - beginning of the 20th cent.): issues arose in the <i>Rum</i> [Greek-Orthodox] <i>Milleti</i></p> <p><i>P. Konortas</i></p>
NTEI08	<p>Ελληνική εξωτερική πολιτική 1914-1991: κρίσεις και διλήμματα</p> <p><i>Ε. Κούμας</i></p> <p>Greek foreign policy 1914-1991: crises and dilemmas</p> <p><i>E. Koumas</i></p>
NTEI10	<p>Πολιτική κρίση, δικτατορία, μεταπολίτευση: η εξέλιξη των πολιτικών δυνάμεων, 1961-1981</p> <p><i>Ε. Χατζηβασιλείου</i></p> <p>Political Crisis, Dictatorship and Transition to Democracy: the Evolution of the Greek Political Forces, 1961-1981</p> <p><i>E. Hatzivasileiou</i></p>

B. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ - EUROPEAN HISTORY

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ - WINTER SEMESTER	
Κωδ. ΕΥ07	<p>Η μεσαιωνική Ευρώπη μέσα από την ανάπτυξη των αστικών δικτύων: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις.</p> <p><i>N. Γιαντσή-Μελετιάδη (με συνεργασία των Ι. Παπαδόπουλου και Αθ. Πάνου)</i></p> <p>Medieval Europe through the development of urban networks: Historiographical approaches.</p> <p><i>N. Giantsi-Meletiades (with the cooperation of J. Papadopoulos and Ath. Panos)</i></p>
ΕΥ09	<p>Οι Λατίνοι στην ανατολική Μεσόγειο. Πολιτική, κοινωνία, οικονομία την περίοδο των σταυροφοριών.</p> <p><i>Μαρία Ντούρου-Ηλιοπούλου</i></p> <p>The Latins in the Eastern Mediterranean. Policy, organization, economy.</p> <p><i>Maria Dourou-Elioroulou</i></p>
ΕΥ11	<p>Από τη Γαλλική στην Οκτωβριανή Επανάσταση: Επαναστάσεις στη Νεώτερη Ευρώπη</p> <p><i>Α. Καρακατσούλη</i></p> <p>From 1789 to 1917: Revolutions in Contemporary Europe</p> <p><i>A. Karakatsouli</i></p>

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ / SPRING SEMESTER	
Κωδ. ΕΥ12	<p>Μεταξύ Θεού και έθνους: Οι Θρησκευτικοί Πόλεμοι στη Γαλλία του 16^{ου} αιώνα</p> <p><i>Κ. Γαλανάκης</i></p> <p>Between God and the Nation: The French Wars of Religion of the 16th century</p>

	C. Gaganakis
ΕΥ14	<p>Φύλο και κοινωνία στην Ευρώπη, 19^{ος} -20^{ός} αιώνες: Η περίπτωση των μεσαίων και κυρίαρχων τάξεων</p> <p><i>K. Ράπτης</i></p> <p>Gender and Society in 19th and 20th century Europe: The case of middle and upper classes</p> <p><i>K. Raptis</i></p>

Γ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ - HISTORY OF ART

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ / WINTER SEMESTER	
ITX15	<p>Οι εικαστικές τέχνες στην Ελλάδα σήμερα. Θεσμοί - Εκθέσεις - Αγορά, I</p> <p><i>Δ. Παυλόπουλος</i></p> <p>The Visual Arts in Greece today. Institutions - Expositions - Market I</p> <p><i>D. Pavlopoulos</i></p>
ITX33	<p>Ρωμαϊκή περίοδος του Ραφαήλ: παραγγελιοδότες και έργα</p> <p><i>Ι. Τρ. Ασημακοπούλου</i></p> <p>Raphael's roman period: patronage and artistic projects</p> <p><i>I.Tr. Assimakopoulou</i></p>

21

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ / SPRING SEMESTER	
Κωδ. ITX18	<p>Οι Εικαστικές Τέχνες στην Ελλάδα σήμερα. Θεσμοί - Αγορά - Εκθέσεις, II</p> <p><i>Δ. Παυλόπουλος</i></p> <p>The Visual Arts in Greece during the first decades of the 21st century. Institutions - Expositions - Market</p> <p><i>D. Pavlopoulos</i></p>
ITX20	<p>Ιδιωτικά παρεκκλήσια στη Φλωρεντία (15^{ος}αι.): καλλιτέχνες, πάτρωνες, εικονογραφικός και γλυπτικός διάκοσμος</p> <p><i>Εν. Μαυρομιχάλη</i></p> <p>Private Chapels in 15th century Florence: Artists, Patrons, iconographic programs and sculptural decoration</p> <p><i>Ef. Mavromichali</i></p>

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

A. ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ -
MODERN AND CONTEMPORARY GREEK HISTORY

ΒΑΣΩ ΣΕΙΡΗΝΙΔΟΥ / VASO SEIRINIDOU

Χειμερινό εξάμηνο

Θέμα: Έγκλημα και τιμωρία στον ελληνικό χώρο: από τις προεπαναστατικές πραγματικότητες στα ταραγμένα χρόνια του Αγώνα.

Subject: Crime and punishment in Greece: From pre-revolutionary realities to the turbulent years of the Greek War of Independence.

Περίληψη: Το σεμινάριο εξετάζει τη σχέση ανάμεσα στο έγκλημα και τη συγκρότηση θεσμών ποινικής δικαιοσύνης και δημόσιας τάξης στον ελληνικό χώρο σε μια περίοδο που εκτείνεται από τα προεπαναστατικά χρόνια μέχρι και την ελληνική Επανάσταση. Προσεγγίζοντας το έγκλημα ως χώρο όπου συναντώνται η «μεγάλη» ιστορία των θεσμών και της εξουσίας και η «μικρή» της καθημερινότητας, το σεμινάριο φιλοδοξεί, αφενός, να παρέμβει κριτικά στη συζήτηση περί συγκρότησης κράτους κατά την Επανάσταση, αναδεικνύοντας τον βαθμό αλληλοδιαμόρφωσης θεσμών και κοινωνίας, και, αφετέρου, να ανιχνεύσει συνέχειες και ανατροπές που επέφερε η Επανάσταση στις κοινωνικές σχέσεις και συμπεριφορές.

Παράλληλα, στο πλαίσιο του σεμιναρίου οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με μεθοδολογικά εργαλεία της σύγχρονης ιστοριογραφίας του εγκλήματος, ενώ με αφορμή την ελληνική περίπτωση θα συζητηθούν κριτικά ερωτήματα της τελευταίας γύρω από τη σχέση μορφών παραβατικότητας και κοινωνικοπολιτικής οργάνωσης, καθώς και τη σχέση εγκλήματος και συγκρότησης κράτους.

Summary: The seminar explores the relationship between crime and the making of criminal justice and public order institutions in pre-revolutionary and revolutionary Greece. Approaching crime as a field where the “big” history of power and institutions and the “small” history of everyday life meet, the seminar

attempts to intervene critically in the debate over state formation in Greece during the War of Independence, as well as to trace continuities and ruptures in social relations and attitudes brought about by revolution. The seminar also aims to familiarize students with the methodological tools of crime history, and on the occasion of the Greek example to discuss critically some of its basic assumptions.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Διαμαντούρος, Νικηφόρος, *Οι απαρχές συγκρότησης σύγχρονου κράτους στη Ελλάδα, 1821-1828*, Αθήνα 2002.

Hering, Gunnar, "Σχετικά με το πρόβλημα των επαναστατικών εξεγέρσεων στις αρχές του 19ου αιώνα", *Τα Ιστορικά* 24/25 (1996), 105-120.

Hobsbawm, E.J., *Η εποχή των επαναστάσεων, 1789-1848*, Αθήνα 1990.

Βαλκάνια. Εκσυγχρονισμός, ταυτότητες, ιδέες, Συλλογή κειμένων προς τιμήν της καθηγήτριας Νάντιας Ντάνοβα, Ηράκλειο 2014, σ. 575-618.

Βιοβίζης, Ιάκωβος Γ., *Η πολιτική Δικαιοσύνη κατά την Ελληνικήν Επανάστασιν μέχρι του Καποδιστρίου*, Αθήνα: Α. Παπανικολάου, 1941.

Κατσαρδή-Hering Όλγα, "Από τις εξεγέρσεις στις επαναστάσεις των χριστιανών υποτελών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (περ. 1530 - 1821). Μια απόπειρα τυπολογίας", στο Α. Λυμπεράτος (επιμ. ελληνικής έκδοσης), *Ta Carroll, Stuart* (επιμ.), *Cultures of Violence. Interpersonal Violence in Historical Perspective*, Νέα Υόρκη: Palgrave, 2006.

Emsley, C., *Crime, Police, and Penal Policy. European Experiences, 1750-1940*, Οξφόρδη: Oxford University Press, 2007.

Gallant, Thomas, «When "men of honor" met "men of law": violence, the unwritten law and modern justice», στο: Sh. D'Cruze, E. Avdela, J. Rowbotham (επιμ.), *Crime, Violence, and the Modern State, 1780-2000*, Λονδίνο: Mellen, 2008, σ. 1-25.

Gerber, Haim, *State, Society, and Law in Islam. Ottoman Law in Comparative Perspective*, Νέα Υόρκη: State University of New York Press, 1994.

Douglas, Hay, "Property, Authority, and the Criminal Law", στον τόμο του ίδιου *Albion's Fatal Tree*, Νέα Υόρκη 1975, σ. 17-63.

Καρούζου, Εύη, «Έγκλημα και συγκρότηση κράτους στην Ελλάδα κατά την οθωνική περίοδο: προτεραιότητες στην ποινικοποίηση των κοινωνικών συμπεριφορών», *Νεοελληνικά Ιστορικά* 2 (2010), 11-36.

Maguire, M. et al. (επιμ.), *The Oxford Handbook of Criminology*, Οξφόρδη: Oxford University Press, 2007.

Πανταζόπουλος, Νικόλαος, *Η δικαιοδοτική πολιτική κατά την Επανάσταση και την Καποδιστριακή περίοδο (1821-1832)*, Θεσσαλονίκη 1978.

Τουρτόγλου, Μ. Α., «Περί της ποινικής δικαιοσύνης επί Τουρκοκρατίας και μετ' αυτήν μέχρι και του Καποδιστρίου. Βυζαντινές τινές επιδράσεις επί το εφαρμοσθέν δίκαιον», *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου* 15 (1968), 1-37.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ / KATERINAKONSTANTINIDOU

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: "Τα πάντα γύρω από το *sex*": Γάμος, μοιχεία, διαζύγιο, παρθενοφθορία και βιασμός στο βενετικό Ιόνιο (18ος αι.)

Subject: "All about *sex*": Marriage, divorce, adultery, defloration and rape in the Ionian Islands under Venetian rule during the 18th century

Περίληψη: Πώς μέσα από υποθέσεις συζυγικών συγκρούσεων, ανάρμοστης σεξουαλικής συμπεριφοράς έγγαμων ανδρών, κυρίως όμως γυναικών, αθετήσεις υποσχέσεων γάμου και βιασμού διαγράφονται σχέσεις εξουσίας και πώς αντανακλώνται σε αυτές κοινωνικές και έμφυλες ιεραρχίες στις βενετικές κτήσεις του Ιονίου κατά τον τελευταίο αιώνα της βενετικής παρουσίας; Σε ποιο βαθμό η σεξουαλική παρέκκλιση απειλεί δομικούς άξονες του βενετικού πολιτικού-πατριαρχικού συστήματος και πώς μέσα από τις υποθέσεις, κυρίως, διαζυγίων και παράνομων γάμων αποκαλύπτονται οι ρωγμές του; Πώς νοηματοδοτείται η έννοια του σεξουαλικού εγκλήματος και σε ποιο βαθμό οι υπήκοοι αφομοιώνουν ή κάνουν χρήση δικαστικών πρακτικών της Κυριάρχου ή της Εκκλησίας; Πώς το κράτος και η Εκκλησία, καθολική και ορθόδοξη, παρεμβαίνουν και κανονικοποιούν τη σεξουαλικότητα, "εισβάλλοντας" στη σφαίρα του ιδιωτικού; Και τέλος, σε ποιο βαθμό μέσα από αρχειακό υλικό αναδεικνύονται συναισθήματα και κοινωνικές συμπεριφορές;

Τα παραπάνω ερωτήματα θα απασχολήσουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, οι οποίοι θα μελετήσουν τη βιβλιογραφία και θα αναλύσουν σχετικό αρχειακό υλικό.

Summary: How are social and gender hierarchies, and power relations in the Ionian Islands during the last century of the Venetian rule highlighted and reflected through marital conflicts, inappropriate sexual behavior of married men and, especially, married women, broken marriage promises, and rapes? To what extent does the sexual deviation threaten the structures of the Venetian political-

patriarchal system, and to what extent do divorces and illegal marriages reveal its ruptures? How is sexual crime conceptualized and to what extent do the Venetian subjects assimilate or use the legal practices of the Dominant or of the Orthodox Church? How do the State and the Church, Catholic and Orthodox, intervene and regularize sexual life by "invading" the private sphere? Lastly, to what extent do sentiments, affections and social behaviors emerge through the archive material?

All these questions will be discussed in the course of the seminar, during which students will study the literature in order to use it in the analysis of the archival evidence.

Ενδεικτικήβιβλιογραφία / Selective bibliography

Cristellon Cecilia, *Marriage, the Church, and its Judges in Renaissance Venice, 1420-1545*, Illinois 2017.

Ferraro Joanne M., *Marriage Wars in Late Renaissance Venice*, Oxford 2001.

Hacke D., *Women, Sex and Marriage in Early Modern Venice*, Aldershot 2004.

Καπάδοχος Δ. Χ., *Το διαζύγιο και οι λόγοι διαζυγίου στην Κέρκυρα την ενετική περίοδο (1386-1797)*, Αθήνα 1980.

Καπάδοχος Δ. Χ., *Η απονομή της δικαιοσύνης στην Κέρκυρα από τους μεγάλους πρωτοπαλάδες την ενετική περίοδο (1386-1797) σύμφωνα με τα ανέκδοτα έγγραφα του Ιστορικού Αρχείου Κέρκυρας*, Αθήνα 1990.

Konstantinidou K. « Divorce, séparation et annulation des mariages orthodoxes dans la Corfou vénitienne au XVIIIe siècle », *Annales de démographie historique*, 140/2 (2020), 75-105.

Plebani T., *Un secolo di Sentimenti. Amori e conflittigenerazionalinellaVenezia del Settecento*, Venezia 2012.

Πλουμίδης Σπ. Γ., *Γυναίκες και γάμος στην Κέρκυρα. Έμφυλες σχέσεις και οικονομικές δραστηριότητες*, Κέρκυρα 2008.

Ruggiero G., *Binding Passions: Tales of Magic, Marriage, and Power at the End of the Renaissance*, Oxford 1985

Ruggiero G., *The Boundaries of Eros: Sex Crime and Sexuality in Renaissance Venice*, Oxford 1985.

Seidel Menchi S., Guaglioni D. (επιμ.), *Coniuginemici. La separazione in Italia dal XII al XVIII secolo*, Bologna 2000.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΑΚΗΣ / VANGELIS KARAMANOLAKIS

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Διερευνώντας μια πολιτισμική ιστορία της Ιστορίας. Η νεοελληνική ιστοριογραφία από τη Μικρασιατική Καταστροφή στην Μεταπολίτευση (1922-1974)

Subject: Exploring a Cultural History of History. Modern Greek Historiography from the Asia Minor Catastrophe to the Metapolitefsi (1922-1974)

Περίληψη: Πότε άρχισαν οι άνθρωποι του Μεσοπολέμου να διαβάζουν για την Επανάσταση του 1821; Τι σήμαιναν για την πρόσληψη της δεκαετίας του '40, οι ηρωϊκές ταινίες της δικτατορίας; Γιατί ο Τύπος δημοσίευε ιστορικές σειρές δημοσιογράφων ή κείμενα γνωστών ιστορικών στην μεταπολεμική περίοδο; Πώς διαμόρφωσαν τα Κλασσικά εικονογραφημένα τους νεαρούς αναγνώστες τους; Τι ιστορικά βιβλία προωθούσαν οι πλασιέ βιβλίων στη δεκαετία του 50 και του '60; Τι σημασία είχαν οι φτηνές εκδόσεις ιστορίας για τη διάχυσή της ή οι δερματόδετες μεγάλες σειρές εθνικής ιστορίας για την εγκυρότητά της. Πόσο το ραδιόφωνο συμπεριέλαβε στα προγράμματά του την ιστορία και τη αφήγηση είχε;

Άρθρο σε εφημερίδα, βιβλιοκρισία σε περιοδικό, μονογραφία, ταινία μυθοπλασίας, ντοκυμαντέρ, εκπομπή στο ράδιο, κόμικ, θεατρικό έργο, η αφήγηση, με οποιονδήποτε τρόπο, της ιστορίας, διεκδικεί το δικό της κοινό, αποτελεί πάντα ένα προϊόν προς κατανάλωση. Σε όλο τον 20ό αιώνα η ιστοριογραφία της νεότερης ελληνικής ιστορίας διαχύθηκε με πολλαπλούς τρόπους σε ειδικούς αλλά και σε ένα ευρύτερο κοινό. Οι τρόποι αυτοί, η επιτυχία ή η αποτυχία τους δεν καθόρισαν μόνο την πρόσληψη της ιστορικής αφήγησης αλλά διαμόρφωσαν εν πολλοίς και την ίδια τη συγκρότησή της με βάση τον συνεχή διάλογο ανάμεσα στον δημιουργό και τον αποδέκτη.

Το σεμινάριο θέλει να αναστοχαστεί τη σχέση των Νεοελλήνων με το παρελθόν τους ως μέρος μιας ευρύτερης κουλτούρας στην οποία συμπλέκονται νοοτροπίες, αντιλήψεις, στερεότυπα, ιδεολογίες σε ένα συνεχή διάλογο με το πολιτικό και κοινωνικό γίνεσθαι μιας κρίσιμης περιόδου μετασχηματισμών.

Μιας περιόδου όπου η ελληνική κοινωνία μεταβάλλει πολλά από τα χαρακτηριστικά της στο πλαίσιο που γεννά η συνύπαρξη πλέον των κατοίκων της Παλιάς Ελλάδας, των Νέων Χωρών και των προσφύγων, αλλά και η εμπειρία ενός παγκοσμίου και ενός εμφυλίου πολέμου, καθώς και μιας δικτατορίας. Το σεμινάριο θέλει να μελετήσει την ιστορία ως πολιτισμικό αγαθό, να την αντιμετωπίσει όχι μόνο ως ένα προϊόν ιστορικής μελέτης και έρευνας αλλά και ως ένα καταναλωτικό αγαθό στο οποίο αποτυπώνονται στρατηγικές, προσδοκίες, ελπίδες και διαψεύσεις, αξίες και όνειρα. Ιστορικές σχολές, ιστοριογραφικές διαμάχες, αναγνώσεις του παρελθόντος συμπλέκονται με εκδοτικά εγχειρήματα, καλλιτεχνικές απόπειρες, εμπορικές στρατηγικές, πολιτικές στοχεύσεις.

Για τη μελέτη των παραπάνω, θα συνομιλήσουμε με τις κατακτήσεις της Νέας Πολιτισμικής Ιστορίας, ένα είδος ιστορίας που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια διεθνώς. Θα επιχειρήσουμε να γνωρίσουμε τα εργαλεία της και να τα χρησιμοποιήσουμε, θέλοντας να ξαναδιαβάσουμε υπό μια άλλη οπτική την ιστορική παραγωγή μιας πεντηκονταετίας που σημάδεψε τον ελληνικό 20ό αιώνα.

Summary: When and why did Greeks start reading about the Revolution of 1821, during the interwar years? What did the heroic films of the dictatorship of 1967 mean for the perception of the 1940s? Why did the Press publish historical series

by journalists or texts by well-known historians in the post-war period? How did “Classics Illustrated” shaped their young readers? What kind of historical books were promoted by book sellers in the 1950s and 1960s? What was the importance of cheap history publications for the dissemination of history or of the leather-bound long series of national history for its validity? Did radio include history in its programmes, and if so, what impact did that have?

Newspaper articles, book-reviews in magazines, monographs, fiction films and documentaries, radio shows, comic books, theatre plays, etc. In whatever way it appears, historical narration claims its own audience and constitutes a product for consumption. Throughout the 20th century, the historiography of Modern Greek History was disseminated in multiple ways to experts and to wider audiences. These ways, as well as their success or failure, not only determined the reception of historical narratives but also shaped to a large extent their formation on the basis of a continuous dialogue between the creator and the recipient. The seminar aims to reflect on the relationship of the Modern Greeks with their past as part of a wider culture that includes intertwined attitudes, perceptions, stereotypes, and ideologies in a continuous dialogue with political and social events of a critical and transformative period. In that period between the end of the Greco-Turkish War of 1919-1922 and the transition to democracy in 1974, Greek society changed many of its characteristics, in the context of the integration of a new population that included the inhabitants of the “New Countries” and the Asia Minor refugees, as well as of the experience of a world war, a civil war, and a dictatorship.

The seminar aims to study history as a cultural asset; not only as a product of historical study and research but also as a consumer product which encloses strategies, expectations, hopes and denials, values and dreams. Historical schools, debates, and readings of the past are intertwined with publishing projects, artistic attempts, commercial strategies, and political aims. For the study of the above, the seminar will exploit ideas, findings and conclusions of New Cultural History, a kind of history that has been developing in recent years internationally. We will get to know its tools and use them in order to reread, from a different perspective, the historical production of a fifty-year period that marked the Greek 20th century.

Ενδεικτικήβιβλιογραφία / Selective bibliography

Aguilar Fernandez, Paloma, *ΜνήμηκαιΛήθητουΙσπανικούΕμφυλίου. Δημοκρατία, δικτατορία και διαχείριση του παρελθόντος*, μτφρ. Σπύρος Κακουριώτης, Χάρης Παπαγεωργίου, επιστημονική επιμέλεια Στάθης Ν. Καλύβας, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2005

Αθανασιάδης, Χάρης, *Τα αποσυρθέντα βιβλία. Έθνος και σχολική ιστορία στην Ελλάδα, 1858-2008*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2015

Ανδρέου, Αντρέας-Κακουριώτης, Σπύρος-Κόκκινος, Γιώργος-Λεμονίδου, Έλλη-Παπανδρέου, Ζέτα-Πασχαλούδη, Ελένη, *Η δημόσια ιστορία στην Ελλάδα. Χρήσεις και καταχρήσεις της ιστορίας*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2015

Burke, Peter, *Τι είναι πολιτισμική ιστορία;*, εισαγωγή-μετάφραση Σπύρος Σηφακάκης, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2009

Βαν Μπούσχοτεν, Ρίκη- Βερβενιώτη, Τασούλα- Βουτυρά, Ευτυχία- Δαλκαβούκης Βασίλης- Μπάδα Κωνσταντίνα (επιμ.), *Μνήμες και λήθη του ελληνικού εμφυλίου πολέμου*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2008

Γαρδικα, Κατερίνα- Δρουμπούκη, Άννα-Μαρία- Καραμανωλάκης Βαγγέλης-Ράπτης Κώστας (επιμ.), *Η μακρά σκιά της δεκαετίας του '40*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2015

Γιαννουλόπουλος, Γιώργος, *Διαβάζοντας τον Μακρυγιάννη. Η κατασκευή ενός μύθου από τον Βλαχογιάννη, τον Θεοτοκά, τον Σεφέρη και τον Λορεντζάτο*, Αθήνα, Πόλις, 2003

Δέδε, Κατερίνα-Δημητρόπουλος, Δημήτρης (επιμ.), «*Η ματιά των άλλων*». Προσλήψεις προσώπων που σφράγισαν τρεις αιώνες (18ος-20ός), Αθήνα, ΙΝΕ/ΕΙΕ, 2012

Εξερτζόγλου, Χάρης, *Η δημόσια ιστορία. Μια εισαγωγή*, Αθήνα, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 2020

Geertz, Clifford, *Η ερμηνεία των πολιτισμών*, μτφρ. Θεόδωρος Παραδέλλης, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2003

Ηλιού, Φίλιππος, *Ιδεολογικές χρήσεις του κοραϊσμού στον 20ό αιώνα*, Αθήνα, Βιβλιόραμα, 2003

IggersGeorg-WangQ. Edward-MukherjeeSupriya, *Παγκόσμια ιστορία της σύγχρονης ιστοριογραφίας*, μτφρ. Πελαγία Μαρκέτου, Αθήνα, Νεφέλη, 2015

Καραμανωλάκης, Βαγγέλης, *Ανεπιθύμητο παρελθόν. Οι φάκελοι κοινωνικών φρονημάτων στον 20ό αι. και η καταστροφή τους*, Αθήνα, Θεμέλιο, 2019

Καραμανωλάκης, Βαγγέλης, «*Ιστορία και ιδεολογία στη δεκαετία του 1960*», στο Άλκης Ρήγος, Σεραφείμ Ι. Σεφεριάδης, Ευάνθης Χατζηβασιλείου (επιμ.), *Η «σύντομη» δεκαετία του '60. Θεσμικό πλαίσιο, κομματικές στρατηγικές, κοινωνικές συγκρούσεις, πολιτισμικές διεργασίες*. Αθήνα, Καστανιώτης, 2008, σ. 84-94

Κούκη, Ελένη-Αργυρώ, *Πολιτικές για τον έλεγχο του εθνικού παρελθόντος από το καθεστώς της 21ης Απριλίου. Ιστορικές επέτειοι και Μνημεία της Επταετίας*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΕΚΠΑ, 2016

Κουλούρη, Χριστίνα, *Φουστανέλες και χλαμόδες. Ιστορική μνήμη και εθνική ταυτότητα, 1821-1930*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2020

Λιάκος, Αντώνης, *Πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία;*, Αθήνα, Πόλις, 2010

Μαργαρίτης, Γιώργος, «Από τον Μεταξά στον Εμφύλιο-Τα σύμβολα της πατρίδας», στο ΧάγκενΦλάισερ (επιμ.), *Η Ελλάδα '36-'49. Από τη Δικτατορία στον Εμφύλιο. Τομές και συνέχειες*, Αθήνα, Καστανιώτης, 2003, σ. 121-129

Μαρωνίτη, Νίκη, *Το Κίνημα στο Γουδί εκατό χρόνια μετά. Παραδοχές, ερωτήματα, νέες προοπτικές*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2010

Ματθαίου, Άννα-Πολέμη, Πόπη, *Η εκδοτική περιπέτεια των Ελλήνων Κομμουνιστών. Από το βουνό στην υπερορία, 1947-1968*, Αθήνα, Βιβλιόραμα/Αρχαία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας, 2003

Μπακουνάκης, Νίκος, *Δημοσιογράφος ή ρεπόρτερ. Η αφήγηση στις ελληνικές εφημερίδες, 19ος-20ός αιώνας*, Αθήνα, Πόλις, 2014

Μπουρνάζος, Στρατής, «Το κράτος των εθνικοφρόνων: αντικομμουνιστικός λόγος και πρακτικές», στο Χρήστος Χατζηιωσήφ (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα, τ. Δ2': 1945-1952. Ανασυγκρότηση, Εμφύλιος, Παλινόρθωση*, Αθήνα, Βιβλιόραμα, 2009, σ. 9-49

Παπαδημητρίου, Δέσποινα, *Από τον λαό των νομιμοφρόνων στο έθνος των εθνικοφρόνων. Η συντηρητική σκέψη στην Ελλάδα, 1922-1967*, Αθήνα, Σαββάλας, 2006

Πασχαλούδη, Ελένη, *Ένας πόλεμος χωρίς τέλος. Η δεκαετία του 1940 στον πολιτικό λόγο, 1950-1967*, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2010

Πλουμίδης, Σπυρίδων, «Η μνήμη των εθνικών πολέμων (1912-1922) στην Ελλάδα», στο Κώστας Μπουραζέλης, Βαγγέλης Καραμανωλάκης, Στυλιανός Κατάκης (εκδοτική επιτροπή), *Η μνήμη της κοινότητας και η διαχείρισή της. Μελέτες από μια ημερίδα αφιερωμένη στη μνήμη του Τίτου Παπαμαστοράκη*, Αθήνα, Καρδαμίτσας, 2011, σ. 289-308

Σαλβάνου, Αιμιλία, *Η συγκρότηση της προσφυγικής μνήμης. Το παρελθόν ως ιστορία και πρακτική*, Αθήνα, Νεφέλη, 2018

Σταυρίδη-Πατρικίου, Ρένα, *Οι φόβοι ενός αιώνα*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2008

Τζιόβας, Δημήτρης, *Οι μεταμορφώσεις του εθνισμού και το ιδεολόγημα της ελληνικότητας στο Μεσοπόλεμο*, Αθήνα, Οδυσσεάς, 2006 (1η έκδοση 1989)

Τριανταφύλλου, Χρήστος, «Συλλογική μνήμη και πολιτικές χρήσεις του παρελθόντος: τα ετήσια μνημόσυνα του Ελευθερίου Βενιζέλου (1945-1967)», στο Γιώργος Κουκουράκης-Τάσος Σακελλαρόπουλος (επιμ.), *Η πολιτική κληρονομιά του Ελευθερίου Βενιζέλου. Συνέχειες και ασυνέχειες*, Αθήνα, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος»/Μουσείο Μπενάκη, 2021, σ. 357-372

Φλάισερ, Χάγκεν, *Οι πόλεμοι της μνήμης. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος στη δημόσια ιστορία*, Αθήνα, Νεφέλη, 2008

Χαιρετάκης, Μανώλης, *Ελληνικός Ημερήσιος Τύπος και πολιτική επικοινωνία. Κυκλοφοριακές τάσεις και εκλογικά αποτελέσματα. Μια απόπειρα ερμηνευτικής συσχέτισης για την περίοδο 1952-1984*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης ΕΚΠΑ, 1993

Atkinson, David-Cosgrove, Denis, «Urban Rhetoric and Embodied Identities: City, Nation, and Empire at the Vittorio Emanuele II Monument in Rome, 1870-1945», *Annals of the Association of American Geographers* 88:1 (1998), σ. 28-49

Avgeridis, Manos, «Debating the Greek 1940s: Histories and Memories of a Conflicting Past since the end of the Second World War», *Historein* 16:1-2 (2017), σ. 8-46

Berger, Stefan- Lorenz, Chris- Melman, Billie (eds.), *Popularizing National Pasts, 1800 to the present*. New York/London: Routledge, 2012

Berger, Stefan, “Professional and Popular Historians, 1800-1900-2000”, in Barbara Korte, Sylvia Paletschek (eds.), *Popular History Now and Then. International Perspectives*, Bielefeld: 2012, 13-29

De Groot, Jerome, *Consuming History: Historians and Heritage in Contemporary Popular Culture*, Λονδίνο, Routledge, 2008

Erl, Astrid, *Memory in Culture*, London, Palgrave Macmillan, 2011

Gerwarth, Robert-Riall, Lucy, «Fathers of the Nation? Bismarck, Garibaldi and the Cult of Memory in Germany and Italy», *European History Quarterly* 39:3 (2009), σ. 388-413

Gillis, John R. (επιμ.), *Commemorations. The politics of National Identity*, New Jersey, Princeton University Press, 1994

Hunt, Lynn, *Politics, Culture and Class in the French Revolution*, Berkeley, University of California Press, 1984

Paletschek, Sylvia (ed.), *Popular Historiographies in the 19th and 20th Centuries*, Oxford/New York: Berghahn Books, 2011

Schudson, Michael, «Was There Ever a Public Sphere? If so, When? Reflections on the American Case», στο Craig Calhoun (επιμ.), *Habermas and the Public Sphere*, The MIT Press, 1992, σ. 143-163

Schwartz, Barry, *Abraham Lincoln and the Forge of National Memory*, Σικάγο, The University of Chicago Press, 2000

Schwartz, Barry, «Memory as a cultural system: Abraham Lincoln in World War II», *American Sociological Review* 61:6 (1996), σ. 908-927

Zelizer, Barbie-Tenenboim-Weinblatt, Keren (επιμ.), *Journalism and Memory*, Palgrave Macmillan, 2014

ΔΗΜΗΤΡΑ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΔΡΑΝΔΑΚΗ

Χειμερινό εξάμηνο / Wintersemester

Θέμα: 1922-2022, ο μακρύς αιώνας των προσφύγων. Ταυτότητα, μνήμη και ενσωμάτωση των προσφυγικών πληθυσμών μέσα από τα εκκλησιαστικά κειμήλια και τις προφορικές μαρτυρίες.

Το σεμινάριο προσφέρεται στα μεταπτυχιακά προγράμματα «Βυζαντινός Κόσμος: Ιστορία και Αρχαιολογία» και «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης»

Subject: 1922-2022, the long century of refugees. Identity, memory, and integration of the refugee populations studied through ecclesiastical relics and oral testimonies.

The seminar is offered by the postgraduate programs "The World of Byzantium: History and Archaeology" and "Modern and Contemporary History and History of Art"

31

Περίληψη: Το προσφυγικό φαινόμενο, μέρος των αναγκαστικών μετοικεσιών που χαρακτηρίζουν τη νεότερη ιστορία εν γένει, είναι συνυφασμένο με τη σύγχρονη ελληνική ιστορία. Ανάμεσα στις διαφορετικές εκδηλώσεις του φαινομένου κατά τους τελευταίους δύο αιώνες, το 1922 κατέχει αναμφίβολα εξέχουσα θέση. Το έτος αυτό υπήρξε ορόσημο μέσα στην πολύχρονη διαδικασία του εθνικού μετασχηματισμού της περιοχής, ο οποίος συντελέστηκε μέσα από έναν σπρόβιλο πολέμων, σφαγών και βίας. Το 1926 ο αριθμός των ευρωπαϊών προσφύγων υπολογιζόταν σε 9,5 εκατομμύρια αυτά περιλάμβαναν υπεράνω του ενάμιση εκατομμυρίου υποχρεωτικά και αμετάκλητα ανταλλαγέντων πληθυσμών της Ελλάδας και της Τουρκίας, όπως είχε ορίσει η Σύμβαση της Λωζάννης τρία χρόνια νωρίτερα.

Η εκατοστή επέτειος του 1922 έρχεται σε μία συγκυρία κατά την οποία το σύγχρονο προσφυγικό ζήτημα αποτελεί για την παγκόσμια κοινότητα, και την Ελλάδα ιδιαιτέρως, ένα από τα πιο καυτά πεδία έντασης και αντιπαράθεσης. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, πάνω από 100 εκατομμύρια άνθρωποι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους την τελευταία δεκαετία, το 80% των εκτοπισμένων ανθρώπων παγκοσμίως βρίσκεται σε εδάφη που έχουν πληγεί από οξεία επισιτιστική ανασφάλεια και υποσιτισμό, ενώ πάνω από τα τρία τέταρτα των προσφύγων έχουν παγιδευτεί σε καταστάσεις

μακροπρόθεσμοι εκτοπισμοί. Οι νέες προσφυγικές ροές –με σημαντικές συνέπειες για την Ελλάδα από τη δεκαετία του 1990, αλλά ιδιαιτέρως κρίσιμες από το 2015 και εξής– αποτελούν όχι μόνο ένα θέμα δημόσιου ενδιαφέροντος αλλά και μία γνωστική πρόκληση για τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες. Τι μπορούμε, λοιπόν, να μάθουμε, αν τοποθετήσουμε το εμβληματικό 1922 όχι μόνο στο κάδρο της Καταστροφής αλλά και σε εκείνο της μεγάλης διάρκειας που διαμορφώνεται από την αναγκαστική μετακίνηση ανθρώπινων ομάδων τόσο στο παρελθόν όσο και στο παρόν; Τι είδους ομοιότητες και διαφορές χαρακτηρίζουν τις ιστορικές διαδικασίες που παράγουν πρόσφυγες; Ποια είναι τα οφέλη από τη συνομιλία τέτοιων διαφορετικών ιστορικών στιγμών; Αυτά είναι τα αφετηριακά ερευνητικά ερωτήματα του σεμιναρίου, τα οποία θα επιδιώξουμε να προσεγγίσουμε, αφενός, μέσα από το διεπιστημονικό διάλογο με κοινωνικούς επιστήμονες, ανθρωπολόγους, νομικούς, αφετέρου, μέσα από τη μεθοδολογική αλληλοσυμπλήρωση των εργαλείων της αρχαιολογικής και της ιστορικής έρευνας. Τα ιστορικά τεκμήρια που θα αξιοποιήσουμε στο πλαίσιο του σεμιναρίου, θα είναι κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, τα εκκλησιαστικά κειμήλια των ανταλλαξίμων και οι προφορικές και γραπτές μαρτυρίες των προσφύγων, που συλλέχθηκαν σε διαφορετικές χρονικές συγκυρίες.

Η Σύμβαση της Λωζάννης προέβλεπε μεταξύ άλλων την ανταλλαγή των κινητών κοινοτικών περιουσιών των προσφυγικών πληθυσμών, δηλαδή των εκκλησιαστικών έργων από τους ορθόδοξους ναούς της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της ανατολικής Θράκης. Τα αντικείμενα αυτά ακολούθησαν τύχη ανάλογη των ανθρώπων. Άλλοτε συντεταγμένα κι άλλοτε άτακτα σε συνθήκες βίας και πανικού, τα ανταλλάξιμα εκκλησιαστικά κειμήλια συγκεντρώθηκαν στην Αθήνα. Στοιβάχθηκαν και καταγράφηκαν, για να διαμοιραστούν στη συνέχεια σε ναούς της ελληνικής επικράτειας, που έγιναν νέοι πυρήνες αναφοράς και συλλογικότητας για τους ξεριζωμένους Μικρασιάτες. Παράλληλα, ένα μέρος των εκκλησιαστικών αυτών έργων, όσα θεωρήθηκαν ιδιαίτερης αρχαιολογικής και καλλιτεχνικής αξίας, μουσειοποιήθηκαν. Απεκδύθηκαν τον λειτουργικό εκκλησιαστικό τους προορισμό, μετατράπηκαν σε «ιερά ιστορικά κειμήλια» και μοιράστηκαν σε εθνικής εμβέλειας μουσεία (το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, το Μουσείο Μπενάκη, το Μουσείο Λαϊκής Τέχνης). Και στις δύο περιπτώσεις, τα εκκλησιαστικά κειμήλια, ως αναγνωρισμένοι φορείς της συλλογικής ταυτότητας και της μνήμης των εκτοπισμένων κοινοτήτων στο νέο χώρο εγκατάστασης, είτε μέσω της μουσειοποίησης είτε με την τοποθέτησή τους σε νέους ναούς του ελλαδικού χώρου, συνέβαλαν ώστε να συγκροτηθεί η νέα εντοπιότητα των προσφυγικών πληθυσμών. Ο επιγραφικός και εικονογραφικός πλούτος, με άλλα λόγια η υλικότητα αυτών των αντικειμένων, και η πολυτάραχη ιστορική τους πορεία πριν και μετά τον εκτοπισμό, αποτελούν προνομιακό πεδίο για νέες προσεγγίσεις.

Οι προφορικές μαρτυρίες των προσφύγων, από την άλλη μεριά, που άρχισαν να συλλέγονται λίγα χρόνια μετά την καταστροφή κατ' αρχάς από λαογραφικό ενδιαφέρον, συνέχισαν να συγκεντρώνονται και στις επόμενες γενιές ως πηγές που θα έκαναν καταληπτή τη μακρά διάρκεια της προσαρμογής που απαιτείται στο επίπεδο της πολιτισμικής ενσωμάτωσης. Η διαδικασία αυτή ανέδειξε τις διαφορετικές όψεις και τα στρώματα της προσφυγικής συνείδησης, τις εντάσεις και τα τραύματα όχι μόνον του ξεριζωμού αλλά και της ζωής στη νέα πατρίδα. Η εκ νέου θεώρηση αυτών των νοηματικά πυκνών τεκμηρίων της προσφυγικής ιστορίας, υπό το φως των σύγχρονων ερωτημάτων της κινητικότητας, των άνισων ροών, της αντιμετώπισης της ετερότητας από ποικίλους πολιτικούς θεσμούς, μπορούν να συμβάλουν στην περαιτέρω ιστορικοποίηση φαινομένων όπως είναι ο εθνικισμός και η ξενοφοβία, αλλά και η ενσωμάτωση ως διαδικασία δυναμική και συγκρουσιακή, η διαμόρφωση της ιδιότητας του πολίτη, οι πολιτισμικές και οι θρησκευτικές ταυτότητες, η έννοια του «συνόρου», το αίσθημα του «ανήκειν».

Το σεμινάριο θα διοργανωθεί σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη.

Summary: The refugee phenomenon, part of the forced relocations that characterize modern history in general, is intertwined with Modern Greek history. Among the different manifestations of the phenomenon during the last two centuries, the year 1922 undoubtedly holds a prominent position as a milestone in the long process of national transformation of the region, which took place through a whirlwind of wars, massacres and violence. By 1926 the number of European refugees was estimated at 9.5 million; these included more than one and a half million compulsorily and irrevocably exchanged populations of Greece and Turkey, as set out in the Treaty of Lausanne three years earlier.

The centenary of 1922 comes at a time when the refugee issue is one of the hottest fields of tension and controversy for the international community in general, and Greece in particular. According to the UN High Commissioner for Refugees, more than 100 million people have been forced to flee their homes in the last decade, 80% of the world's displaced persons are in areas affected by acute food shortage and malnutrition, and more than three-quarters of the world's refugees find themselves trapped in conditions of long-term displacement. The new refugee flows - with important consequences for Greece since the 1990s that have become particularly critical from 2015 onwards - are not only a matter of public interest but also a cognitive challenge for the humanities and social sciences. So, what can we learn, if we place the emblematic 1922 not only in the frame of the Catastrophe but also in the *longue durée* of forced migration of human populations, both in the past and the present? What sort of

commonalities and differences characterize the historical processes that produce refugees? What are the benefits of discussing such different historical moments? These are the starting research questions we will seek to approach in the seminar through interdisciplinary dialogue with social scientists, anthropologists, legal scholars, on the one hand, and through the methodological complementary tools of archaeological and historical research on the other. The historical evidence used in the context of the seminar, will be mostly, though not exclusively, the ecclesiastical heirlooms brought by the exchanged population and the oral and written testimonies of the refugees, collected at different historical moments.

According to the Treaty of Lausanne, the movable communal property of the exchanged populations, that is, the ecclesiastical objects from the orthodox churches of Asia Minor, Pontus and Eastern Thrace, could be transported to the new homeland. These ecclesiastical artefacts followed a fate commensurate with the populations themselves. Sometimes in an orderly manner, sometimes in conditions of violence and panic, the refugees' heirlooms were collected in Athens. They were stockpiled and recorded, to be later distributed in churches throughout Greece that became the new rallying points for the uprooted refugees. At the same time, part of these ecclesiastical artworks that were considered of special archaeological and artistic value, were museified. They were divested of their liturgical purpose to be turned instead into "sacred historical relics" and as such they were distributed among national museums (the Byzantine and Christian Museum, the Benaki Museum, the Museum of Folk Art). In both cases, the church relics, as recognized carriers of collective identity and memory of the displaced communities, either through museification or by placing them in new churches in Greece, they contributed in constructing the new locality of the refugee populations. Their epigraphic and iconographic richness, in other words the materiality of these objects, and their turbulent historical course before and after the displacement, offer a promising field for new approaches.

The oral testimonies of the refugees, on the other hand, which were originally collected a few years after the catastrophe for folklore research, continued to be collected in the following generations as indispensable sources for a deeper understanding of the long period of adaptation required for cultural integration. This process highlighted the different aspects and layers of the refugee consciousness, the tensions and traumas not only of uprooting but also of living in the new homeland. In the light of contemporary questions of mobility, uneven migration flows, and approaches to diversity by various political institutions, the re-examination of these semantically dense testimonies of refugees' history may contribute to the further historicization of phenomena such as nationalism and xenophobia. They can also shed light on the dynamic and

conflicting process of integration, and the shaping of citizenship, cultural and religious identities, the concept of "border", and the feeling of "belonging".

The seminar will be held in collaboration with the Benaki Museum.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία/ Selected Bibliography

Auslander, Leora, Tara Zahra (eds), *Objects of War. The Material Culture of Conflict and Displacement*, Ιθακακάι Λονδίνο: Cornell University Press 2018.

Ballian, Anna (ed.), *Relics of the Past. Treasures of the Greek Orthodox Church and the Population Exchange. The Benaki Museum Collections*, Κατ. έκθ., Αθήνα: Μουσείο Μπενάκη 2011.

Basu, Paul, Simon Coleman, "Migrant Worlds, Material Cultures, Introduction", *Mobilities* 3.3 (Nov. 2008): 313-30.

Clark, Bruce, *Twice a Stranger. The Mass Expulsions that Forged Modern Greece and Turkey*, Harvard University Press 2006.

Cohen, Robin, Carolin Fischer (eds), *Routledge Handbook of Diaspora Studies*, Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge 2019.

Hirschon, Renée (ed.), *Crossing the Aegean: An appraisal of the 1923 Compulsory Population Exchange between Greece and Turkey*, Νέα Υόρκη και Οξφόρδη: Berghahn Books 2003.

Hirschon, Renée, *Κληρονόμοι της Μικρασιατικής Καταστροφής. Η κοινωνική ζωή των Μικρασιατών προσφύγων στον Πειραιά*, μετάφραση: Κ. Κουρεμένος, Αθήνα: ΜΙΕΤ 2004.

Kitromilides, Paschalis, Alexis Alexandris, "Ethnic Survival, Nationalism and forced Migration. The historical demography of the Greek community of Asia Minor at the close of the Ottoman era", *Δελτίον Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 5 (1984-85): 9-44.

(<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/deltiokms/article/viewFile/2586/2351.pdf>)

Kontogiorgi, Elisabeth, *Population Exchange in Greek Macedonia. The Rural Settlement of Refugees 1922-1930*, Oxford University Press 2006.

Llewellyn-Smith, Michael, *Το όραμα της Ιωνίας. Η Ελλάδα στη Μικρά Ασία 1919-1922*, μετάφραση: Λίνα Κάσδαγλη, Αθήνα: ΜΙΕΤ 2009.

Malkki, Liisa H., "Refugees and Exile: From 'Refugee Studies' to the National Order of Things", *Annual Review of Anthropology*, 1995, Vol. 24 (1995): 495-523.

Marrus, Michael R., *The Unwanted. European Refugees in the Twentieth Century*, Νέα Υόρκη και Οξφόρδη: Oxford University Press 1985.

Papataxiarchis, Evthymios, "The politics of mnemonic 'restorative practices': Contesting memory, mobility, identity and objects in post-'refugee crisis' Lesbos", στο Bounia, Alexandra, Andrea Witcomb, Evthymios Papataxiarchis (eds), *Migrant, Multicultural and Diasporic Heritage*, Λονδίνο: Routledge 2020: 148-164

Papataxiarchis, Evthymios. (2016). "Being 'there': At the front line of the 'European refugee crisis' - part 1. *Anthropology Today* 32: 5-9, part 2. *Anthropology Today* 32: 3-7.

Vermeulen, Hans, Riki Van Boeschoten, Martin Baldwin -Edwards (επιμ.), *Migration in the Southern Balkans. From Ottoman Territory to Globalized Nation States*, Χαϊδελβέργη: SpringerOpen 2015.

Zolberg, Aristide R., AstriSuhrke, Sergio Aguayo, *Escape from Violence. Conflict and the Refugee Crisis in the Developing World*, Νέα Υόρκη και Οξφόρδη: Oxford University Press 1989.

Ανδριώτης, Νικόλαος, *Πρόσφυγες στην Ελλάδα 1821-1940. Αφιξη, περιθάλψη, αποκατάσταση*, Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων 2020.

Βεντούρα, Λίνα, «Εθνικό κράτος και σύγχρονες μεταναστεύσεις: πολιτικές, τάσεις, προσεγγίσεις», *Σύγχρονα Θέματα* 107 (2009): 23-36.

Γκιζελή, Βίκα, *Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα 1920-1930*, Αθήνα: Επικαιρότητα 1984.

Γούναρης, Βασίλης Κ., Ιάκωβος Δ. Μιχαηλίδης (επιμ.), *Πρόσφυγες στα Βαλκάνια. Μνήμη και ενσωμάτωση*, Αθήνα: Πατάκης 2004.

Ειδική έκθεση κειμηλίων προσφύγων, Κατ. έκθ., Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Αθήνα: ΤΑΠΑ 1982.

Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων, *Συλλογή Νόμων, Διαταγμάτων κ.λπ. αφορώντων την ΕΑΠ*, Αθήνα 1926.

Η Έξοδος I-V. Μαρτυρίες από τις επαρχίες της Κεντρικής και Νότιας Μικράς Ασίας, (Αθήνα 1982). Μαρτυρίες από τις επαρχίες του Μεσόγειου Πόντου (Αθήνα 2013). Μαρτυρίες από τον Ανατολικό Παράλιο Πόντο (Αθήνα 2015). Μαρτυρίες από τον Δυτικό παράλιο Πόντο και την Παφλαγονία (Αθήνα 2016).

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών (Κ.Μ.Σ.), *Έκθεση του έργου του ΚΜΣ (1930-1973)*, Κατάλογος, Αθήνα 1974.

Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών (Κ.Μ.Σ.), *Λεύκωμα: Προσφυγική Ελλάδα*, Αθήνα 1992.

Κυραμαργιού, Ελένη, *Δραπετσώνα 1922-1967. Ένας κόσμος στην άκρη του κόσμου*, Αθήνα: ΕΙΕ 2019.

Λεοντίδου, Λίλα, *Πόλεις της σιωπής. Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά, 1909-1940*, Αθήνα: ΕΤΒΑ Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα 2011.

Λιάκος, Αντώνης (επιμ.), *Το 1922 και οι πρόσφυγες. Μια νέα ματιά*, Αθήνα: Νεφέλη 2011.

Μπαλλιάν, Άννα, *Μουσείο Μπενάκη. Θησαυροί από την Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη*, Κατ. έκθ., Πνευματικό κέντρο του Δήμου Αθηναίων, Αθήνα 1992.

Πλουμίδης, Σπυρίδων Γ., *Τα μυστήρια της Αιγίδος. Το Μικρασιατικό ζήτημα στην ελληνική πολιτική (1891-1922)*, Αθήνα: Εστία 2016.

Ταμείον Περιθάλψεως Προσφύγων, *Το έργο του Ταμείου Περιθάλψεως Προσφύγων εις γενικάς γραμμάς*, Αθήνα 1925.

Τζεδόπουλος, Γιώργος (επιμ.), *Πέρα από την Καταστροφή. Μικρασιάτες πρόσφυγες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου*, Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα 2003.

Τσιτσελίκης, Κωνσταντίνος (επιμ.), *Η ελληνοτουρκική ανταλλαγή πληθυσμών*, Αθήνα: Κριτική 2006.

Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), Διεθνείς Συμβάσεις στο https://www.unhcr.org/gr/resources_and_publications

ΜΑΡΙΑ ΕΥΘΥΜΟΥ / ΜΑΡΙΑ ΕΦΘΥΜΙΟΥ

Εαρινό εξάμηνο / Springsemester

Θέμα: Συγκρίνοντας τις «Ιστορίες της Ελληνικής Επανάστασης» τριών αγωνιστών του '21: η περίπτωση των Σπυρ. Τρικούπη, Th. Gordon, George Finlay

37

Subject: Comparing the 'History of the Greek Revolution' of three fighters of the Greek War of Independence: the case of Spyridon Tricoupi, Thomas Gordon, George Finlay

Περίληψη: Σε αναλογικά λίγο χρόνο μετά το πέρας της Επανάστασης του 1821, είδαν το φως της δημοσιότητας τα βιβλία τριών αγωνιστών του Αγώνα, εκείνα των Σπυρίδωνα Τρικούπη, Thomas Gordon και George Finlay. Λόγιος Έλληνας, γόνος σημαντικής οικογένειας του Μεσολογγίου ο ένας, Άγγλοι που ήρθαν εθελοντικά να πολεμήσουν στο πλευρό των Ελλήνων οι δύο άλλοι. Η ματιά τους στα γεγονότα συγκλίνει αλλά και αποκλίνει. Αυτό ακριβώς θα είναι και το θέμα του σεμιναρίου.

Summary: In relatively short time after the end of the Greek War of Independence, three books on the 'History of the Greek Revolution' were published in England: the one written by the Greek scholar and politician Spyridon Tricoupi, and those written by Thomas Gordon and George Finlay, two English gentlemen who fought voluntarily by the side of the Greeks. Their approach to the events sometimes converge, sometimes diverge. This will be exactly the subject of the seminar.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Απόστολος Βακαλόπουλος, 'Ιστορία του Νέου Ελληνισμού', τόμοι Ε, ΣΤ, Ζ, Η
Θεσσαλονίκη 1980

John Petropoulos, 'Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο
(1833 -1843)', έκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1997

Σπυρίδων Τρικούπης, 'Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασως', Λονδίνο 1857

Thomas Gordon, 'History of the Greek Revolution', 1832

George Finlay, 'History of the Greek Revolution', 1861.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ / DIMITRIS DIMITROPOULOS

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Στην εποχή της ελληνικής επανάστασης. Ανιχνεύοντας τον λόγο των ιστορικών τεκμηρίων

Subject: The age of the Greek Revolution. Tracing the primary historical sources

Περίληψη: Αντικείμενο του σεμιναρίου αποτελεί η εξέταση όψεων της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής των χρόνων της ελληνικής επανάστασης, όπως μπορεί να ανιχνευτεί μέσα από ιστορικά τεκμήρια της εποχής. Αποβλέπει οι μεταπτυχιακοί φοιτητές να έρθουν σε επαφή με ιστορικές πηγές ποικίλου είδους (απομνημονεύματα, επιστολές, επίσημα κρατικά έγγραφα, προξενικά έγγραφα, τύπος, ημερολόγια, κατάστιχα, σημειώματα ή άλλα γραπτά τεκμήρια), προκειμένου να συζητηθούν τρόποι κατανόησης, πιθανής ερμηνείας, επεξεργασίας και περαιτέρω αξιοποίησής τους. Έμφαση θα δοθεί στις διαφορετικές μεθόδους προσέγγισης, τη γλωσσική, νοηματική, ποσοτική και άλλη επεξεργασία των τεκμηρίων, με στόχο την αξιοποίησή τους στην ιστορική έρευνα, την κατανόηση και γνώση. Θα αξιοποιηθεί και η εμπειρία από σχετικά ερευνητικά προγράμματα που υλοποιήθηκαν στο Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών / ΕΙΕ.

Summary: The seminar examines aspects of social, political and economic life during the Greek Revolution, as reflected in the historical sources of the era. The seminar aims at familiarizing the students with several historical sources (memoirs, correspondence, official state sources, consular texts, newspapers, diaries, fiscal records etc.), in order to discuss ways of their analysis and interpretation. In order to conduct historical research based on primary sources, emphasis will be put on the several ways of processing them through linguistic, conceptual and quantitative analysis. Experience from relevant research projects implemented in the Institute of Historical Research / NHRF will also be used.

Ενδεικτική πρόσφατη βιβλιογραφία / Selective bibliography

1821 και απομνημόνευμα. Ιστορική χρήση και ιστοριογραφική γνώση, Πρακτικά Συνεδρίου, Αθήνα 2020.

Σπύρος Α. Αοδραχάς, *Βίωση και καταγραφή του οικονομικού. Η μαρτυρία της απομνημόνευσης*, εκδοτική φροντίδα Ευτυχία Λιάτα, Άννα Ματθαίου, Πόπη Πολέμη, Αθήνα 2007.

Ηλίας Κολοβός, Σουκρούιλιτζάκ, ΜοχάμαντΣχαριάτ-Παναχί, *Η οργή του σουλτάνου. Αυτόγραφα διατάγματα του Μαχμούτ Β' το 1821*, Αθήνα Αθήνα 2021

Σοφία Λαΐτου – Μαρίνος Σαρηγιάννης, *Οθωμανικές αφηγήσεις για την ελληνική επανάσταση. Από τον Γιουσούφ μπέη στον Αχμέτ Τζεβντέτ πασά*, Αθήνα 2019.

Σίμος Μποζίκης, *Ελληνική επανάσταση και δημόσια οικονομία. Η συγκρότηση του ελληνικού εθνικού κράτους 1821-1832*, Αθήνα 2020.

Βασίλης Παναγιωτόπουλος, *Κωνσταντίνος Καντιώτης Κερκυραίος. Ελάσσων Φιλικός, αγωνιστής της ελληνικής επανάστασης*, Αθήνα 2019.

Αλέξης Πολίτης, «Η προσωπική ιστορία ως εμπειρία», επιλεγόμενα στο Ν. Κασομούλης, *Με το σπαθί εις το χέρι και με το ντουφέκι: στο πολιορκημένο Μεσολόγγι*, Ηράκλειο 2021.

Γιάννης Σαΐτας (επιμ.), *Το έργο της Γαλλικής Επιστημονικής Αποστολής του Μοριά 1829-1838*, τ. 1-2, Αθήνα [2011, 2017].

Μιχάλης Φέστας, *Το οικιστικό πλέγμα της Πελοποννήσου στα χρόνια της επανάστασης του 1821: Ιστοριογραφικές και μεθοδολογικές προϋποθέσεις, ερευνητικά ζητούμενα, παραδείγματα επεξεργασίας δεδομένων*, Αθήνα 2021 ηλεκτρ. βιβλίο [RCH DigitalLibrary \(ekt.gr\)](https://rchi.digitallibrary.gr/)

Μαρία Χριστίνα Χατζηγιάννου, *Στη δίνη της Χιακής καταστροφής (1822). Διασταυρούμενες ιστορίες και συλλογική ταυτότητα*, Αθήνα 2021.

Ψηφιακές εφαρμογές / Digital sources

- 1821 Ψηφιακό Αρχείο [1821 DigitalArchive](https://1821digitalarchive.gr/)
- 1821 Lexicon <https://keni.panteion.gr/index.php/el/1821>
- Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας <https://paligenesia.parliament.gr/>
- Εθνοσυνελεύσεις και Βουλευτικό Αντιπρόσωποι <https://representatives1821.gr/>
- Τα οικονομικά του Αγώνα. Φορολογία και κράτος <https://www.finances1821.eu/>
- Το οικιστικό δίκτυο της Πελοποννήσου στα χρόνια της επανάστασης <https://www.settlements-peloponnese1821.eu/>
- Το ιστορικό τοπίο στα τέλη της ελληνικής επανάστασης. Η γαλλική επιστημονική αποστολή του Μοριά 1829 <https://moree1829.gr/>
- Τόποι μνήμης της ελληνικής επανάστασης 1821 <https://topoimnimis.keni.gr/index.php/el/>

- ο Τυποσκόπιο 1821 <http://lab-com.pspa.uoa.gr/typoskopio1821/to-ereynhtiko-programma-typoskopio-1821.html>

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΚΟΝΟΡΤΑΣ / PARASKEVASKONORTAS

Εαρινόεξάμηνο / Springsemester

Θέμα: Διάδοση των εθνικισμών στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (19^{ος} - αρχές 20^{ου} αι.): η περίπτωση του Ορθόδοξου (Ρωμαϊκού) *Μιλλέτ*.

Subject: Spread of nationalisms in the Ottoman Empire (19th - beginning of the 20th cent.): issues arose in the *Rum* [Greek-Orthodox] *Milleti*.

Περίληψη: Το σεμινάριο θα εστιάσει στην μελέτη της διάδοσης των εθνικισμών στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, και ιδιαίτερα στη σταδιακή μετάβαση από την παραδοσιακή και ενταγμένη στο οθωμανικό πλαίσιο συλλογική ταυτότητα, η οποία αναφέρεται στην θρησκευτική (ή εθνοθρησκευτική) κοινότητα (μιλλέτ), προς τη νεωτερική συλλογική ταυτότητα, δηλαδή το έθνος. Θα εξετασθεί, εκτός των άλλων, κατά πόσον υπήρξαν αντιστάσεις στην διάχυση των εθνικισμών σε περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, από την πλευρά του οθωμανικού συστήματος διοίκησης, του οποίου η επίσημη ιδεολογία ήταν ο οθωμανισμός, των παραδοσιακών -κυρίως αγροτικών- κοινοτήτων αλλά και παραγόντων της Εκκλησίας, καθώς και σε ποιο μέτρο το ανήκειν σε ένα έθνος ήταν κατά την παραπάνω περίοδο και στην συγκεκριμένη (οθωμανική) κοινωνία, κάτι το αυτονόητο ή αντίθετα χρειαζόταν κάποιες διαδικασίες για να επιτευχθεί. Θα γίνει επίσης κριτική παρουσίαση των επιχειρημάτων των οπαδών των αντιμαχόμενων εθνικισμών, που αποδύθηκαν ανάμεσα σε άλλα και στον «πόλεμο» των στατιστικών, των χαρτών, των εκκλησιών και των σχολείων. Κύριοι γεωγραφικοί χώροι εστίασης θα είναι περιοχές της Μακεδονίας, της Θράκης και της Μικράς Ασίας. Προς τον σκοπό αυτόν θα γίνει προσπάθεια να καταδειχθεί η χρησιμότητα της αντιπαραβολής πηγών συνταγμένων σε διαφορετικές γλώσσες και προερχόμενων από παράγοντες με αντιτιθέμενα συμφέροντα, ώστε να καταδειχθούν οι επί μέρους επιδιώξεις, στοχεύσεις, μέθοδοι, καθώς και τα αντίστοιχα επιχειρήματα. Πρόκειται πιο συγκεκριμένα για: α) ελληνόγλωσσες πηγές (κυρίως προξενικές, πρεσβευτικές και άλλες εκθέσεις, έγγραφα προερχόμενα από το περιβάλλον του Πατριαρχείου, απογραφές του πληθυσμού κ.ά.), β) αντίστοιχα κείμενα συνταγμένα στην βουλγαρική γλώσσα που εκφράζουν τις βουλγαρικές διεκδικήσεις και γ) οθωμανικές πηγές (επιτηρίδες βιλαετιών (σαλναμέδες), απογραφές πληθυσμού κ.ά.).

Summary: The seminar will focus on the propagation of nationalisms in the Ottoman Empire during the second half of the 19th and the beginning of the 20th centuries, particularly as it concerns the transition from the traditional religious

(or ethnoreligious) community (*millet*) to the modern collective identity, that is the nation. Another important issue associated with the above mentioned topic concerns the probable resistances to the spread of nationalisms from the part of the ottoman governance inspired by ottomanism, of the rural communities, as well as of the ecclesiastical milieus. The seminary will attempt also to answer the question if belonging to a nation was something obvious during the above mentioned period in the ottoman context or it was a target to be achieved. Additionally, a critical presentation of the arguments used by the different nationalisms will be attempted, in order to precise the group or the groups claimed to form part of the respective nations. Finally, the seminary will focus on the “war” of maps, statistics, churches, and schools. The main geographical areas that will be covered are parts of Macedonia, Thrace and Anatolia. The confrontation among sources written in different languages and composed by factors having contrasting views on the issue seems to be useful. Sources that will be studied are written in Greek (reports by diplomatic agents of the Greek state, as well as from the Patriarchate of Constantinople, censuses etc.), same adequate texts written in Bulgarian, as well as ottoman sources (*salname-s*, that is official annuaries, censuses etc.).

Ενδεικτική βιβλιογραφία/ Selective bibliography

- Αναγνωστοπούλου, Σία, *Μικρά Ασία, 19^{ος} αι. - 1919. Οι ελληνορθόδοξες κοινότητες. Από το μιλλέτ των Ρωμιών στο ελληνικό έθνος*, Αθήνα 1997.
- Augustinos, G., *The Greeks of Asia Minor. Confession, Community and Ethnicity in the Nineteenth Century*, Kent (Ohio) 1992.
- Braude, B. - Lewis, B. (επιμ.), *Christians and Jews in the Ottoman Empire. The functioning of a plural society*, I-II, New York - London 1982.
- Γούναρης, Β., «Δημογραφικές εξελίξεις στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία», στο Ι. Κολιόπουλος - Ι. Χασιώτης (επιμ.), *Η νεώτερη και σύγχρονη Μακεδονία*, Θεσσαλονίκη 1992, τ. 1, 44-57.
- Issawi, C. - Gondicas, D. (επιμ.), *Ottoman Greeks in the Age of Nationalism. Politics, Economy and Society in the 19th Century*, Princeton 1999.
- Karpat, K., «Ottoman population records and the census of 1881/2-1893», *International Journal of Middle East Studies* 9, 1978, 237-274.
- Karpat, K., *Ottoman population 1830-1914: demographic and social characteristics* Madison 1985.
- Kitromilides, P., «“Imagined communities” and the origins of the national question in the Balkans», στο Blinkhorn, M. - Veremis, T. (επιμ.) *Modern Greece: nationalism and nationality*, Αθήνα 1990.
- Κονόρτας, Π., *Οθωμανικές θεωρήσεις για το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Βεράτια για τους Προκαθημένους της Μεγάλης Εκκλησίας (17^{ος}- αρχές 20^{ού} αιώνα)*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 1998.
- Konortas, P., «Nationalisms vs Millets: Building Collective Identities in Ottoman Thrace», στο N. Diamantouros, N. - Dragonas, Thalia - Keyder, Ç. (επιμ.), *Spatial*

Conceptions of the Nation. Modernizing Geographies in Greece and Turkey., London - New York 2010, 161-180.

McCarthy, J., *Muslims and Minorities. The population of Ottoman Anatolia at the end of the Empire*, New York 1983.

Πάλλης Α., *Στατιστική μελέτη περί φυλετικών μεταναστεύσεων Μακεδονίας και Θράκης κατά την περίοδο 1912-1924*, Αθήνα 1925.

Shaw, S., «The Ottoman census system and population», *International Journal of MiddleEastStudies*, 9, 1978, 325-338.

Βακαλόπουλος, Κ., *Ιστορία του Βορείου Ελληνισμού. Θράκη*, Θεσσαλονίκη 1993.

Wilkinson, H.R., *Maps and politics: review of the ethnographic cartography of Macedonia*, Liverpool 1951.

EMMANOYHAKOYMAS/EMMANUELKOUMAS

Εαρινόεξάμηνο / Springsemester

Θέμα: Ελληνική εξωτερική πολιτική 1914-1991: κρίσεις και διλήμματα

Subject: Greek foreign policy 1914-1991: crises and dilemmas

Περίληψη: Το μάθημα αναδεικνύει τα διλήμματα εξωτερικής πολιτικής που αντιμετώπισαν οι ελληνικές κυβερνήσεις από την έναρξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου έως το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Στις θεματικές του σεμιναρίου περιλαμβάνονται ο Εθνικός Διχασμός και η είσοδος της Ελλάδας στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, η απόφαση για τη μικρασιατική εκστρατεία, η συμμετοχή στο Βαλκανικό Σύμφωνο, ο διπλωματικός προσανατολισμός της Ελλάδας κατά τις παραμονές του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, το Κυπριακό ζήτημα, η ένταξη στο αμυντικό σύστημα της Δύσης κατά την πρώιμη ψυχροπολεμική εποχή, η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, η διαχείριση των ελληνοτουρκικών κρίσεων και το Μακεδονικό ζήτημα. Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι φοιτητές θα πρέπει να παρουσιάσουν τις σχετικές συζητήσεις στην ιστοριογραφία -ελληνική και διεθνή- και να διενεργήσουν έρευνα σε πρωτογενές αρχειακό υλικό (κρατικά αρχεία, προσωπικά αρχεία, Τύπος κλπ.).

Summary: This course will examine the foreign policy dilemmas facing the Greek governments from the outbreak of the First World War to the end of the Cold War. Areas of study include: The National Schism and the participation of Greece in the First World War; the decision of Greek expansion in Asia Minor; Greece's participation in the Balkan Entente; Greece's diplomatic orientations before the outbreak of the Second World War; the Cyprus Question; Greece's association with Western defence during the early Cold War era; Greece's integration in the European Economic Community; Greek-Turkish tensions and crises after 1973; and the Macedonian Question. The students are expected to become familiar with the historiographical debates and carry out research in primary sources (state archives, personal papers, the Press etc.).

Ενδεικτικήβιβλιογραφία / Selective bibliography

- D. Chourchoulis, *The Southern Flank of NATO, 1951-1959. Military Strategy or Political Stabilisation*, Lanham, MD 2014.
- E. Hatzivassiliou, *Greece and the Cold War. Frontline State, 1952-1967*, London and New York 2006.
- E. Karamouzi, *Greece, the EEC and the Cold War, 1974-1979*, London 2014.
- A. Klapsis, C. Arvanitopoulos, E. Hatzivassiliou and E. Pedaliu (eds.), *Revisiting the Greek Colonels. A Case Study of Southern European Dictatorships – the International Dimension*, Abingdon 2020.
- J. Koliopoulos, *Greece and the British Connection, 1935-1941*, New York 1977.
- Μ. Κούμας, *Η ελληνική εξωτερική πολιτική και το ζήτημα της ασφάλειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, 1933-1936*, Αθήνα 2010.
- Λ. Κουρκουβέλας, *Η Ελλάδα και το ζήτημα των πυρηνικών όπλων, 1957-1963*, Αθήνα 2011.
- Γ. Λεονταρίτης, *Η Ελλάδα στον πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, 1917-1918*, Αθήνα 2000.
- Γ. Μαυρογορδάτος, *1915. Ο Εθνικός Διχασμός*, Αθήνα 2015.
- Κ. Μπότσιου και Γ. Σακκάς (επιμ.), *Η Ελλάδα, η Δύση και η Μεσόγειος, 1945-62. Νέες ερευνητικές προσεγγίσεις*, Θεσσαλονίκη 2015.
- Σ. Πλουμίδης, *Τα μυστήρια της Αιγηΐδος. Το μικρασιατικό ζήτημα στην ελληνική πολιτική (1891-1922)*, Αθήνα 2016.
- Σ. Ριζάς, *Το τέλος της Μεγάλης Ιδέας. Ο Βενιζέλος, ο αντιβενιζελισμός και η Μικρά Ασία*, Αθήνα 2015.
- Κ. Σβολόπουλος, *Ελληνική εξωτερική πολιτική, 2 τόμοι*, Αθήνα 2002.
- Γ. Στεφανίδης, *Από τον Εμφύλιο στον Ψυχρό Πόλεμο. Η Ελλάδα και ο συμμαχικός παράγοντας, 1949-1952*, Αθήνα 1999.
- Α. Συρίγος, *Ελληνοτουρκικές σχέσεις*, Αθήνα 2015.
- Voglis, Polymeris "'Talkin' about a revolution, it sounds like a whisper': theories and debates on social revolutions." *Historiein*. 13, (2013): 47-56,
<https://ejournals.e-publishing.ekt.gr/index.php/historiein/article/view/2252>

ΕΥΑΝΘΗΣΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ / EVANTHISHATZIVASILEIOU

Εαρινόεξάμηνο / Springsemester

Θέμα: Πολιτική κρίση, δικτατορία, μεταπολίτευση: η εξέλιξη των πολιτικών δυνάμεων, 1961-1981.

Subject: Political Crisis, Dictatorship and Transition to Democracy: the Evolution of the Greek Political Forces, 1961-1981.

Περίληψη: Το μάθημα θα ασχοληθεί με την εξέλιξη των ελληνικών πολιτικών δυνάμεων από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 έως τα τέλη της δεκαετίας του

1970. Κατά το διάστημα αυτό, σημειώθηκαν η πολιτική κρίση της δεκαετίας του 1960, η επιβολή της δικτατορίας, η Μεταπολίτευση και η εδραίωση του νέου δημοκρατικού καθεστώτος. Θα αναλυθούν η άνοδος και η πτώση μείζονων πολιτικών δυνάμεων (ΕΡΕ, ΕΚ, ΝΔ, ΕΔΗΚ, ΠΑΣΟΚ) και θα αναζητηθούν οι ευρύτερες ροπές της ελληνικής πολιτικής ιστορίας, σε μια περίοδο μετάβασης από την πρώτη στην όψιμη μεταπολεμική εποχή.

Summary: The course will examine the development of Greek political forces from the early 1960s to the late 1970s. It will discuss the political crisis of the 1960s, the imposition of the Colonels' dictatorship, the transition to democracy and the stabilization of the new democratic regime. The course will analyze the rise and fall of major political forces (ERE, The Centre Union, ND, EDIK, PASOK), and will seek the larger trends of Greek political history during a period of transition from the first to the latter post-war period.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected Bibliography

- Αλιβιζάτος, Ν., *Το Σύνταγμα και οι εχθροί του στη νεοελληνική ιστορία, 1800-2010*, Αθήνα 2011.
- Βασιλάκης, Μ. (επιμ.), *Από τον ανένδοτο στη δικτατορία*, Αθήνα 2009.
- Βούλγαρης, Γ., *Η Ελλάδα της Μεταπολίτευσης, 1974-1990*, Αθήνα 2002.
- Καζάκος, Π., *Ανάμεσα σε κράτος και αγορά: οικονομία και οικονομική πολιτική στη μεταπολεμική Ελλάδα, 1944-2000*, Αθήνα 2001.
- Καραμανωλάκης, Β. (επιμ.), *Η στρατιωτική δικτατορία, 1967-1974*, Αθήνα 2010
- Μανιτάκης, Α., *Η συνταγματική συγκυρία της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας (1976-1997)*, Θεσσαλονίκη 2021.
- Ποιμενίδου, Α.-Δ., «Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, οι μεγάλες επιλογές και η επίκληση του πολιτιστικού επιχειρήματος: ο Κ. Τσάτσος και το ζήτημα της Ευρώπης, 1975-1980», στο Νίκος Μαραντζίδης, Ιάκωβος Μιχαηλίδης και Ευάνθης Χατζηβασλείου (επιμ.), *Η Ελλάδα και ο Ψυχρός Πόλεμος: επεκτείνοντας τις ερμηνείες*, Θεσσαλονίκη 2018, σσ. 303-314.
- Ρήγος, Α., Σ. Σεφεριάδης, Ε. Χατζηβασλείου (επιμ.), *Η «σύντομη» δεκαετία του '60: θεσμικό πλαίσιο, κομματικές στρατηγικές, κοινωνικές συγκρούσεις, πολιτισμικές διεργασίες*, Αθήνα 2008.
- Ριζάς, Σ., *Η ελληνική πολιτική μετά τον εμφύλιο πόλεμο: κοινοβουλευτισμός και δικτατορία*, Αθήνα 2008.
- Σβολόπουλος, Κ. (γεν. επιμ.), *Κωνσταντίνος Καραμανλής: Αρχείο, γεγονότα και κείμενα*, τόμοι 12, Αθήνα 1992-97.
- Σπουρδαλάκης, Μ., *ΠΑΣΟΚ: δομή, εσωκομματικές κρίσεις και συγκέντρωση εξουσίας*, Αθήνα 1988.
- Χατζηβασλείου, Ε., *Ελληνικός φιλελευθερισμός: το ριζοσπαστικό ρεύμα, 1932-1979*, Αθήνα 2010.

_____, «Η σύσταση και εδραίωση του δημοκρατικού πολιτεύματος, 1974-1981», στον ΙΣτ' τόμο της *Ιστορίας του Ελληνικού Έθνους*, Αθήνα 2000, σσ. 294-317.

Klarevas, L., «WeretheEagleandthePhoenixBirdsofaFeather? The United States and the Greek Coup of 1967», *Diplomatic History*, 30 (2006), σσ. 471-508.

Mazower, Mark, «PolicingtheAnti-CommunistStateinGreece, 1922-1974», στοMazower (επιμ.), *ThePolicingofPoliticsintheTwentiethCentury: HistoricalPerspectives*, Oxford 1997, σσ. 129-150.

B. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ - EUROPEAN HISTORY

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΓΙΑΝΤΣΗ (με συνεργασία των Ι. Παπαδόπουλου και Αθ. Πάνου)

NIKOLETTA GIANTSI (with the cooperation of J. Papadopoulos and Ath. Panos)

Χειμερινό εξάμηνο/ Wintersemester

Θέμα: Η μεσαιωνική Ευρώπη μέσα από την ανάπτυξη των αστικών δικτύων: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις.

Subject: Medieval Europe through the development of urban networks: Historiographical approaches.

Περίληψη: Το ζήτημα της αστικής ανάπτυξης ως στοιχείο πολιτισμικής και οικονομικής διαφοροποίησης μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας για την οργάνωση ταυτοτήτων αποτελεί το κεντρικό θέμα αυτού του σεμιναρίου. Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στις διάφορες ιστοριογραφικές παραδόσεις και στον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύθηκε το φαινόμενο. Συγχρόνως επιχειρείται να ερμηνευθεί η μετάβαση στις διάφορες οικονομικές πραγματικότητες που σχετίζονται με την ανάπτυξη των πόλεων στις διάφορες εποχές του Μεσαίωνα, με ενδιάμεσους σταθμούς την ύστερη αρχαιότητα, το έτος 1000 και τον Ύστερο Μεσαίωνα.

Summary: The urban development viewed as an element of cultural and economic differentiation within the framework of the organization of identities is the essential subject of this seminar. Emphasis is placed on the various historiographical traditions and the way in which the urban development has been interpreted. An attempt is made to interpret the passage to the economic realities linked to the development of cities during the different periods of the Middle Ages, with intermediate stages in Late Antiquity, the year 1000 and the Late Middle Ages.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Brown R., *A History of Accounting and Accountants*, Edinburgh 1905

Costen, M.D., *The Cathars and the Albigensian Crusade*, Manchester University Press, 1997.

Friedman J. B. and Figg Kr. M., *Trade, Travel and Exploration in the Middle Ages*, *anencyclopedia*, Routledge 2017.

Gies F and Gies J., *Life in a Medieval City*, Harper and Row 1981

- Given J.B., *State and Society in Medieval Europe: Gwynedd and Languedoc under outside Rule*, Cornell University Press 1990.
- Goodlich M. and Ewald G., *Violence and Miracle in the Fourteenth Century: Private Grief and Public Salvation*, The University Chicago Press, 1995
- Graham-Leigh, E., *The Southern French Nobility and the Albigensian Crusade*, Woodbridge, 2005.
- Mundy J.H., *Studies in the Ecclesiastical and Social History of Toulouse in the Age of Cathars*, Cornwall, 2006.
- Philippe, B., Kriegel A., and Roche D., *Etrejuif dans la société française du Moyen-Âge* nos jours, Complexe, 1997.
- Pounds N.J.G., *An economic history of medieval Europe*, Longman, 1974.
- Pryor, J., *Commerce, Shipping and Naval Warfare in the Medieval Mediterranean*, Variorum Reprints, 1987.
- Seaman, R., *Epidemics and War: The Impact of Disease on Major Conflicts in History*, ABC-Clio, 2018
- Taylor, Cl., *Heresy, Crusade and Inquisition in Medieval Quercy*, York Medieval Press, 2011.
- Tuning P., *Municipal Officials, Their Public, and the Negotiation of Justice in Medieval Languedoc*, Brill, 2013.
- Woolf, A.H. and Cosmo A.G., *A Short History of Accountants and Accountancy*. London, 1912.

ΜΑΡΙΑΝΤΟΥΡΟΥ-ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ/MARIADOUROU-ELIOPOULOU

Χειμερινό εξάμηνο / Winter semester

Θέμα: Οι Λατίνοι στην ανατολική Μεσόγειο. Πολιτική, κοινωνία, οικονομία την περίοδο των σταυροφοριών.

Subject: The Latins in the Eastern Mediterranean. Policy, organization, economy.

Περίληψη: Θέματος σεμιναρίου είναι η παρουσία και οι δραστηριότητες των Λατίνων (Φράγκοι, Βενετοί, Γενουάτες, Αραγώνιοι και Καταλανοί) στην ανατολική Μεσόγειο την περίοδο των σταυροφοριών. Έμφαση δίνεται στην πολιτική και τις διπλωματικές σχέσεις με τις άλλες δυνάμεις της εποχής, την οργάνωση των σταυροφορικών κτήσεων και την συμβίωση με τις τοπικές κοινωνίες, αλλά και τις οικονομικές - εμπορικές σχέσεις. Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα μελετώντας δυτικές πρωτογενείς πηγές, αλλά και τη δευτερογενή βιβλιογραφία να εμβαθύνουν σε θέματα που αφορούν την κατάσταση στη Δύση και στην ανατολική Μεσόγειο όπως και τους νέους θεσμούς και τις αλληλεπιδράσεις προκειμένου να συγκροτήσουν εικόνα της διαμορφωθείσας κατάστασης στον μεσογειακό χώρο αυτή την περίοδο.

Summary: The seminar aims in enlightening the presence and the activities of the Latins (Franks, Venetians, Genoese, Aragonese and Catalans) during the Crusades in the Eastern Mediterranean. Emphasis is given in the policy and the organization of the Latin dominions, especially their impact on political, social and economic terms, as well as their symbiosis with the local societies. Through the study of western primary sources and secondary literature the students obtain a better understanding of the situation in Western Europe and the Mediterranean during the medieval period.

Ενδεικτική βιβλιογραφία/ Selective bibliography

- Abulafia D., *The western Mediterranean Kingdoms, 1200-1500. The struggle for dominion*, Longman 1997.
- Balard M., *La Romanie genoise (XIIe au debut du XVe siècle)*, Genova 1978.
- Bisson T.N., *The medieval crown of Aragon. A short history*, Oxford 1986.
- Bon A., *La Moree franque. Etudes historiques, topographiques et archeologiques sur la principaute de Moree (1204-1430)*, Paris 1969.
- Buongiorno M., *L'amministrazione Genovese nella Romania*, Genova 1977.
- Leonard E., *Les Angevins de Naples*, Paris 1954.
- Lock P., *Οι Φράγκοι στο Αιγαίο (1204-1500)*, Αθήνα 1998.
- Μαλτέζου Χρύσα (επιμ.), *'Οψεις της ιστορίας του βενετοκρατούμενου Ελληνισμού. Αρχαιακά τεκμήρια*, Αθήνα 1993.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία, *Το φραγκικό πριγκιπάτο της Αχαιίας. Ιστορία, οργάνωση, κοινωνία (1204-1432)*, Θεσσαλονίκη 2005.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία, *Από τη δυτική Ευρώπη στην ανατολική Μεσόγειο. Οι σταυροφορικές ηγεμονίες στη Ρωμανία (13^{ος}-15^{ος} αι.). Πολιτικές και θεσμικές πραγματικότητες*, Αθήνα 2012.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία., *Οι Δυτικοί στη Ρωμανία (13^{ος}-15^{ος} αι.). Μια ερευνητική προσέγγιση*, Αθήνα 2013.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία, *Φράγκοι και Βενετοί στη Ρωμανία. Αρχαιακά τεκμήρια*, *Classica et Varia XVI*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2016.
- Ντούρου-Ηλιοπούλου Μαρία, *Ανδεγαυοί και Αραγώνιοι στη Μεσόγειο. Πολιτικές και οικονομικές αντιπαραθέσεις δύο δυτικών δυνάμεων (13^{ος}-15^{ος} αι.)*, Ηρόδοτος, Αθήνα 2019.
- Παπαδία - Λάλα Αναστασία, *Ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της βενετοκρατίας (13^{ος}-18^{ος} αι.). Μια συνθετική προσέγγιση*, Βενετία 2004.
- Thiriet Fr., *La Romanie vénitienne au Moyen Age. Le développement et l'exploitation du domaine colonial vénitien (XII-XVe s.)*. Paris 1975.

ANNA ΚΑΡΑΚΑΤΣΟΥΛΗ / ANNAKARAKATSOULI

Χειμερινό εξάμηνο / Wintersemester

Θέμα: Από τη Γαλλική στην Οκτωβριανή Επανάσταση: Επαναστάσεις στη Νεώτερη Ευρώπη

Subject: From 1789 to 1917: Revolutions in Contemporary Europe

Περίληψη: Ορίζοντας την επανάσταση ως τη ραγδαία εκ βάθρων μεταμόρφωση του κράτους και των κοινωνικών δομών που συνοδεύεται από εξέγερση (Skocpol), θα εξετάσουμε τις εξελίξεις στην Ευρώπη κατά τη διάρκεια της «Εποχής των επαναστάσεων» και θα διερευνήσουμε τη φύση των γεγονότων και τις συνέπειές τους στην πολιτική, την κοινωνική αλλά και την πολιτισμική σφαίρα. Θα μελετήσουμε τη σταδιακή διαμόρφωση της νεωτερικότητας του δυτικού κόσμου και την εξέλιξη των ιδεολογικών σχημάτων που τη συνοδεύουν. Επίσης, θα επιχειρήσουμε τη σύνδεση των διαφόρων μετώπων των ευρωπαϊκών επαναστάσεων ώστε να διαπιστώσουμε ποια δίκτυα τις συνέχουν και τις στηρίζουν μέσα από προσωπικές διαδρομές, την κυκλοφορία των πληροφοριών και των εντύπων, τους οικονομικούς και τους διανοητικούς δεσμούς. Κατά συνέπεια, θα βασιστούμε στο σύγχρονο θεωρητικό πλαίσιο για τη μελέτη των επαναστάσεων προκειμένου να ερμηνεύσουμε τους μηχανισμούς και τον αντίκτυπο της Αμερικανικής και της Γαλλικής Επανάστασης, του κύματος των φιλελεύθερων επαναστάσεων της δεκαετίας του 1820, της 'Ανοιξης των Λαών' του 1848 και της Παρισινής Κομμούνας του 1871, μέχρι τις ρωσικές επαναστάσεις του 1905 και του 1917. Μέσα από άρθρα, παρουσιάσεις και συζητήσεις θα εξετάσουμε γιατί συνέβησαν αυτές οι επαναστάσεις, τι συνέβη κατά τη διάρκειά τους και πώς άλλαξαν τις κοινωνίες που τις βίωσαν και τον περιβάλλοντα κόσμο.

Summary: Based on the definition of revolutions as rapid and basic transformations of a society's state and class structures through intense sociopolitical conflict (Skocpol), this course examines the revolutionary social movements in 19th century Europe, their causes and their effects on the political, social and cultural spheres. We will be exploring the impact of revolution on the rise of modernity and the emergence of major modern ideologies. Particular focus will be given to the main theoretical approaches in the study of revolutions in order to engage with the American and the French Revolutions, the wave of liberal revolutions of the 1820s, the 'Springtime of Nations' in 1848, the Paris Commune in 1871 and the Russian Revolutions of 1905 and 1917. Topics such as globalization, networking, communication, publishing and finance may receive special attention. We study some of the most important political revolutions that took place in the long 19th century and we explore the causes of each revolution, analyze the ideologies that inspired the revolutionaries, examine revolutionary uses of violence, and consider how historical revolutions still shape contemporary politics. Close and critical readings of historical sources are critical to this process.

Ενδεικτικήβιβλιογραφία / Selective bibliography

Beck, Colin J. "The World-Cultural Origins of Revolutionary Waves: Five Centuries of European Contention." *Social Science History* 35, no. 2 (2011): 167-207, <https://muse.jhu.edu/article/437352/pdf>

Beck, Colin J. "Revolutions against the State". In T. Janoski, C. De Leon, J. Misra, & I. William Martin (Eds.), *The New Handbook of Political Sociology* (pp. 564-592). Cambridge: Cambridge University Press, <https://www.cambridge.org/core/books/new-handbook-of-political-sociology/revolutions-against-the-state/8FD0F8B015A6952CE40C2C4DA0E4009C>

Firestone, Joseph M. "Continuities in the Theory of Violence: Why Men Rebel by Ted R. Gurr; The Politics of Mass Society by William Kornhauser; Theory of Collective Behavior by Neil Smelser." Review, *The Journal of Conflict Resolution* 18, no. 1 (1974):117-142, <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/002200277401800106?journalCode=jcrb>

Gallant, Thomas. "Revolutions and Regimes of Violence." *Historein* 15, no. 2 (2015): 30-40, <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/historein/article/view/2353>

Goldstone, Jack. *Revolutions: A Very Short Introduction*, Oxford: Oxford University Press, 2014

Scocpol Theda. *State and Social Revolutions: A Comparative Analysis of France, Russia and China*. Cambridge: Cambridge University Press, 1979

Tilly, Charles. *The Politics of Collective Violence*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003

Tilly, Charles. *Οι Ευρωπαϊκές Επανάστασεις, 1492-1992*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1998

Tilly, Charles. *Κοινωνικά κινήματα 1768-2004*. Αθήνα: Σαββάλας, 2007

Voglis, Polymeris "'Talkin' about a revolution, it sounds like a whisper': theories and debates on social revolutions." *Historein*. 13, (2013): 47-56, <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/historein/article/view/2252>

ΚΩΣΤΑΣΓΑΓΑΝΑΚΗΣ / COSTAS GAGANAKIS

Εαρινόεξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Μεταξύ Θεού και έθνους: Οι Θρησκευτικοί Πόλεμοι στη Γαλλία του 16^{ου} αιώνα

Subject: Between God and the Nation: The French Wars of Religion of the 16th century

Περίληψη: Οι γαλλικοί Θρησκευτικοί Πόλεμοι (1562-1598) υπήρξαν μια από τις κρίσιμότερες καμπές της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας. Γέννημα της κρίσης της Προτεσταντικής Μεταρρύθμισης, οι Θρησκευτικοί Πόλεμοι στη Γαλλία σηματοδεύτηκαν έντονα από την εκρηκτική όσμωση θρησκείας και πολιτικής, με την πρώτη να εισάγει στο προσκήνιο καινοφανείς πολιτικές θεωρίες και πρακτικές, με κυριότερη τη θεωρία της αντίστασης στον τύραννο μονάρχη που ανέπτυξαν οι Προτεστάντες και εξέλιξαν περαιτέρω ριζοσπάστες Καθολικοί. Παράλληλα, και σε αντίδραση στο θεοκρατικό πνεύμα και ιδιαίτερα σε ό,τι εκλαμβάνονταν ως εθνικά επικίνδυνη θρησκευτική μισαλλοδοξία, η γαλλική μοναρχία προσπάθησε αποτυχημένα να προωθήσει μια πολιτική θρησκευτικής ανοχής, την οποία νομιμοποιούσε με πολιτικούς όρους, και η οποία δεν είχε προηγούμενο στην ευρωπαϊκή ιστορία. Το γεγονός ότι, στο πολυπληθέστερο βασίλειο της Ευρώπης, περισσότερο από ένα εκατομμύριο Γάλλοι και Γαλλίδες προσχώρησαν στον Καλβινισμό κατέστησε την σύγκρουση αναπόφευκτη, ενώ της προσέδωσε αποκαλυπτικές διαστάσεις. Οι Θρησκευτικοί Πόλεμοι στη Γαλλία τροφοδοτήθηκαν από έναν ολοκληρωτικό πόλεμο προπαγάνδας με όλα τα μέσα (έντυπο, γκράφιτι, διασπορά ψευδών ειδήσεων και συστηματική παραπληροφόρηση, μαζικές εκδηλώσεις συμβολικής, τελετουργικής βίας). Σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής, η παρέμβαση των ευρωπαϊκών δυνάμεων στο εσωτερικό της Γαλλίας (με κυριότερους πρωταγωνιστές τη ισπανική μοναρχία και τα γερμανικά λουθηρανικά πριγκηπάτα) επιτάχυνε τη συγκρότηση ευρωπαϊκών πολιτικο-στρατιωτικών ενώσεων (λίγκες) στη βάση της ομολογιακής σύγκρουσης, προαναγγέλλοντας τον Τριακονταετή Πόλεμο του 17^{ου} αιώνα. Το σεμινάριο στοχεύει στο να ανιχνεύσει αυτές τις κρίσιμες πτυχές της σύγκρουσης που ξεκίνησε ως θρησκευτική για να καταλήξει χαρακτηριζόμενη ως εμφύλιος πόλεμος, στα πεδία της πολιτικής, της θρησκείας και της λαϊκής κουλτούρας, της προπαγανδιστικής αντιπαράθεσης και των ευρωπαϊκών γεωπολιτικών ισορροπιών.

* Η γνώση της γαλλικής γλώσσας δεν είναι υποχρεωτική, αλλά θα διευκολύνει ουσιαστικά την προσπέλαση του πρωτογενούς υλικού.

Summary: The French Wars of Religion (1562-1598) were a crucial turning point in modern European history. Product of the dissemination of the Reformation crisis, the French Wars of Religion were quickly marked by the explosive osmosis between religion and politics, with the former introducing to the public sphere radical new political theories, such as resistance to a tyrannical monarch, first propounded by the Protestants and further elaborated by radical Catholics. At the same time, and as a reaction to the spirit of theocracy and particularly to religious bigotry that was growingly perceived as detrimental to national cohesion, the French monarchy pursued unsuccessfully a policy of religious tolerance, which it legitimized in political terms and that was previously unheard of in European history. The fact that, in a kingdom with the largest population in 16th-century Europe, more than one million French men and women adhered to Calvinism made the coming conflagration look unavoidable and it painted it with apocalyptic hues. The French Wars of Religion were paralleled - and influenced - by a total propaganda war which put to use all available means (print, graffiti,

fake news and disinformation, collective expressions of symbolic, ritual violence). The intervention of European powers in France (with the Spanish monarchy and the German Lutheran principalities being the major players) accelerated the formation of confessional political and military unions (Leagues) in Europe, as a prelude to the Thirty Years War of the 17th century. The seminar aims to investigate these crucial aspects of the conflict that started as a religious divide and ended being denounced as civil war, in the fields of politics, religion, popular culture, the clash of rival propagandas and the European balance of power in the early modern period.

* Knowledge of French is not obligatory, but it will help with accessing the available primary material.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selective bibliography

Crouzet, Denis, *Les Guerriers de Dieu. La violence au temps des troubles de religion, vers 1525-vers 1610*, Παρίσι, 1990.

Davis, Natalie Zemon, *Society and Culture in Early Modern France*, Οξφόρδη, 1985.

Barbara Diefendorf, *Beneath the Cross. Catholics and Huguenots in Sixteenth-Century Paris*, Οξφόρδη, 1991.

Heller, Henry, *Iron and Blood. Civil Wars in Sixteenth-Century France*, Québec, 1991.

Holt, Mack P., *The French Wars of Religion, 1562-1629*, Κέμπριτζ, 1995.

Kingdon, Robert, *Myths About the Saint Bartholomew's Day Massacres, 1572-1576*, Κέμπριτζ/Μασαχουσέτη, 1988.

Murdock, Graeme, Penny Roberts, Andrew Spicer (επιμ.), *Ritual and Violence: Natalie Zemon Davis and Early Modern France*, Οξφόρδη, 2012.

Roelker, Nancy Lyman, *One King, One Faith. The Parlement of Paris and the Religious Reformations of the Sixteenth Century*, Berkeley, 1996.

Treasure, Geoffrey, *The Huguenots*, New Haven, 2013.

Γαγανάκης, Κώστας, *Ο Πόλεμος των Λέξεων. Θρησκευτική Διαμάχη και Προπαγάνδα στη Γαλλία τον Καιρό της Νύχτας του Αγίου Βαρθολομαίου*, Αθήνα, 2003.

52

ΚΩΣΤΑΣΡΑΠΤΗΣ / KOSTAS RAPTIS

Εαρινόεξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Φύλο και κοινωνία στην Ευρώπη, 19^{ος} -20^{ός} αιώνες: Η περίπτωση των μεσαίων και κυρίαρχων τάξεων

Subject: Gender and Society in 19th and 20th century Europe: The case of middle and upper classes

Περίληψη: Το σεμινάριο εξετάζει τις έμφυλες διαστάσεις των ευρωπαϊκών κοινωνιών, εστιάζοντας στα μεσαία και ανώτερα κοινωνικά στρώματα, δηλαδή στους ευγενείς και την αστική τάξη. Ειδικότερα, εξετάζει τη θέση ανδρών και γυναικών στα ποικίλα πεδία του οικογενειακού, κοινωνικού, πολιτικού και

οικονομικού βίου, τους όρους πολιτισμικής κατασκευής και αναπαραγωγής της «ανωτερότητας» του ανδρικού ή αντίστοιχα της κατώτερότητας του γυναικείου «φύλου». Αντικείμενο του σεμιναρίου αποτελεί ακόμη η πορεία χειραφέτησης των γυναικών από καταναγκασμούς και διακρίσεις και η σταδιακή μεταμόρφωση των ανδροκρατούμενων ευρωπαϊκών κοινωνιών της νεωτερικότητας.

Summary:The seminar examines the economic, political and social-cultural terms of existence, reproduction and distinction (or osmosis) of the nobility, a tiny but disproportional powerful and wealthy social group, which, despite the gradual loss of privileges and political hegemony continues exercising a great impact on the history of most western, central and east European countries at least till the First World War. It also focuses on the multiformity, the role of gender, the factors of cohesion and differentiation within the nobles, and especially on the unifying and at the same time distinctive role of noble culture in European societies from the late 18th till at least the mid-20th century.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected bibliography

- Αβδελά Έ., Ψαρρά Α. (επιμ.), *Σιωπηρές ιστορίες: Γυναίκες και φύλο στην ιστορική αφήγηση*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια 1997
- Βαρίκα Ε., *Με διαφορετικό πρόσωπο: Φύλο, διαφορά και οικουμενικότητα*. Αθήνα: Κατάρτι 2000
- Βασιλειάδου Δ., Γ. Γιαννιτσιώτης, Α. Διαλέτη, Γ. Πλακωτός (επιμ.), *Ανδρισμοί. Αναπαραστάσεις, υποκείμενα και πρακτικές από τη μεσαιωνική μέχρι τη σύγχρονη περίοδο*, Gutenberg, Αθήνα 2019
- Χάφτον, Ο., *Ιστορία των γυναικών στην Ευρώπη (1500-1800)*, Αθήνα, Νεφέλη 2003
- Anderson B., Zinsser J., *A History of their Own. Women in Europe from Prehistory to the Present*, vol. II, Ν. Υόρκη, Harper Perennial 1989
- Bock G., *Women in European History*, Οξφόρδη: Blackwell, 2002
- Diemel C., *Adelige Frauen im bürgerlichen Jahrhundert. Hofdamen, Stiftsdamen, Salondamen 1800-1870*, Fischer TBV, Φρανκφούρτη 1998
- Duby G., Perrot M. (επιμ.), *A History of the Women in the West: τόμ. IV-V.*, Cambridge 1993-1994
- Τωνίδιων (επιμ.), *Γυναίκες και ιστορία: Πρακτικά συμποσίου, Σορβόννη 13-14 Νοεμβρίου 1992*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα 1995
- Frader L., Rose S. (επιμ.), *Gender and Class in Modern Europe*, Cornell UP, Ithaca/Λονδίνο 1996
- Frevert U. (επιμ.), *Bürgerinnen und Bürger. Geschlechterverhältnisse im 19. Jahrhundert*, Γκέτινγκεν 1988
- Montgomery F., Collette C. (επιμ.), *The European Womens History Reader*, Λονδίνο, Routledge 2002.
- Scott J., *Feminism and History*, Οξφόρδη, OUP 1996.

Γ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ - HISTORY OF ART

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ / DIMITRIS PAVLOPOULOS

Χειμερινό εξάμηνο / Wintersemester

Θέμα: Οι εικαστικές τέχνες στην Ελλάδα σήμερα. Θεσμοί - Εκθέσεις - Αγορά, I

Subject: The Visual Arts in Greece today. Institutions - Expositions - Market, I

Περίληψη: Προσέγγιση φορέων και ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον χώρο των εικαστικών τεχνών, παρουσίαση και η ανάλυση της μείζονος εκθεσιακής δραστηριότητας, διάλογος με έμπειρους παράγοντες από την αγορά έργων τέχνης στην Ελλάδα του 21ου αιώνα.

Summary: A general survey of the institutions and foundations that are active in the visual arts and to analyze the types of exhibitions are planned/offered, as well as a dialogue with the professionals and experts in the art field of Greece in the 21st cent.

54

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected bibliography

Βλάχος, Μ. 2007. *Η Νεώτερη Ελληνική Ζωγραφική στη Συλλογή της Τράπεζας της Ελλάδος*. Αθήνα.

Κανελλοπούλου, Χ., επιμ. 2018. *Τόποι Αναφοράς. Από τη Συλλογή της Τράπεζας της Ελλάδος*. Αθήνα.

Κυριαζή, Ν., επιμ. 2011. *The George Economou Collection*. Athens.

Λάββας, Γ. Π. 2010. *Ζητήματα Πολιτιστικής Διαχείρισης*. Αθήνα.

Λαμπράκη-Πλάκα, Μ., επιμ. 2011. *Στα άδυτα της Εθνικής Πινακοθήκης. Άγνωστοί θησαυροί από τις συλλογές της*. Αθήνα.

Ματθιόπουλος, Ε. Δ., ed. 2018. *Art History in Greece. Selected Essays*. Athens.

Μεντζαφού-Πολύζου, Ό., επιμ. 2008. *Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ / Μέτσοβο*. Αθήνα.

Οράτη, Ε., επιμ. 2005. *Η Συλλογή της Alpha Bank*. Αθήνα.

Οράτη, Ε., επιμ. 2006. *Η Συλλογή της Alpha Bank. Ελληνική Τέχνη από το 1920 έως σήμερα*. Αθήνα.

Παπανικολάου Π. Μ. 2019. *Η πολιτιστική πολιτική και οι πολιτιστικοί θεσμοί στην Ελλάδα (19ος-21ος αιώνας). Συμβολή στη μελέτη των θεσμών της Ιστορίας της Τέχνης*, Θεσσαλονίκη.

Παπούλιας, Β. Χ. 2014. *Η διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ελλάδα*.

Σύγχρονες προσεγγίσεις, Αθήνα.

Παυλόπουλος, Δ., επιμ. 1993. *Μουσείο Βούρου-Ευταξία (της Πόλεως των Αθηνών). Συλλογή Στάθη*. Αθήνα.

Παυλόπουλος, Δ., επιμ. 1994. *Μουσείο Βούρου-Ευταξία (της Πόλεως των Αθηνών). Οδηγός*. Αθήνα.

Παυλόπουλος, Δ. 2017. *Οδηγός εκπόνησης εργασίας. Από τη θεωρία στην εφαρμογή. Προπτυχιακή - Μεταπτυχιακή Εργασία. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Διδακτορική Διατριβή. Συγγραφή - Παρουσίαση - Υποστήριξη*. Αθήνα.

ΙΑΝΘΗ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ / ΙΑΝΘΙΑΣΣΙΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Χειμερινό εξάμηνο / Wintersemester

Θέμα: Ρωμαϊκή περίοδος του Ραφαήλ: παραγγελιοδότες και έργα

Subject: Raphael's roman period: patronage and artistic projects

Περίληψη: Στο σεμινάριο θα εξετασθεί η καλλιτεχνική παραγωγή του Ραφαήλ στη Ρώμη από το 1508 ως το 1520. Την περίοδο αυτή ο Ραφαήλ είχε αναλάβει μεγάλης κλίμακας εγχειρήματα και το εργαστήριό του, με προεξέχοντες τους Gianfrancesco Penni και Giulio Romano, συμμετείχε αποφασιστικά στη δημιουργική διαδικασία και την υλοποίηση σημαντικών παραγγελιών. Διερευνάται ο ρόλος διακεκριμένων παραγγελιοδοτών, ανάμεσα στους οποίους συγκαταλέγονται δύο πάπες και ορισμένοι από τους πλέον επιφανείς άνδρες της Ρώμης.

55

Summary: The seminar will examine the diverse artistic production of Raphael in Rome from 1508 to 1520. During this period the master had undertaken large-scale projects and his workshop -headed by Gianfrancesco Penni and Giulio Romano who would prove themselves to be successful artists after Raphael's premature death- was actively involved in the creation and execution processes. The role of distinguished patrons, including two popes and some of Rome's most prominent men, is explored.

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected bibliography

Christian K. W., *Empire Without End: Antiquities Collections in Renaissance Rome, c. 1350-1527*, New Haven 2010

- Culotta A.R., *Finding Rome in Rome: Reexamining Raphael's Transformation Through his Roles at the Villa Farnesina*, Ph.D. dissertation, University of Washington 2014.
- Dacos N., *The Loggia of Raphael: a Vatican Art Treasure*, New York / London 2008.
- Elet Y., *Architectural Invention in Renaissance Rome: Artists, Humanists, and the Planning of Raphael's Villa Madama*, Cambridge 2018
- Franklin D. (επιμ.), *From Raphael to Carracci: the Art of Papal Rome*, Ottawa 2009
- Frommel C.L., Ray S., Tafuri M., *Raffaelloarchitetto*, Milan 1984.
- Gnann A. - Oberhuber K., 1999, *Raphael und der klassische Stil in Rom 1515-1527*, κατ. έκθεσης Palazzo Te / Graphische Sammlung Albertina, Milan 1999.
- Hall M. (επιμ.), *Artistic Centers of the Italian Renaissance, Rome*, Cambridge 2005
- Hall M. (επιμ.), *The Cambridge Companion to Raphael*, Cambridge / New York 2005
- Hall M., *After Raphael: Painting in Central Italy in the Sixteenth Century*, Cambridge 1999
- Henry T. - Joannides P. (επιμ.), *Late Raphael*, κατ. Έκθεσης Museo Nacional del Prado, Madrid 2012
- Jones R.- Penny N., *Raphael*, New Haven, 1983
- Kleinbub C.K., *Vision and the Visionary in Raphael*, Pennsylvania 2011
- Lafranchi M., Faietti M. (επιμ.), *Raffaello, 1520-1483*, Rome 2020
- Meyer Zur Capellen J., *Raphael: a Critical Catalogue of his Paintings*, 5 vol., Landshut 2001-2015
- Raffaello a Roma: il convegno del 1983*, Rome 1986
- Salmi M. (επιμ.), *The Complete Work of Raphael*, New York 1969
- Sherman J., *Raphael's Cartoons in the Collection of Her Majesty the Queen, and the Tapestries for the Sistine Chapel*, London 1972
- Wouk E.H. - Morris D. (επιμ.), *Marcantonio Raimondi, Raphael and the Image Multiplied*, κατ. έκθεσης The Whitworth, Manchester 2017.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ / DIMITRIS PAVLOPOULOS

Εαρινό εξάμηνο / Spring semester

Θέμα: Οι Εικαστικές Τέχνες στην Ελλάδα σήμερα. Θεσμοί-Αγορά-Εκθέσεις, II

Subject: The Visual Arts in Greece today. Institutions - Expositions - Market, II

Περιληψη: Προσέγγιση φορέων και ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον χώρο των εικαστικών τεχνών, παρουσίαση και η ανάλυση της μείζονος

εκθεσιακής δραστηριότητας, διάλογος με έμπειρους παράγοντες από την αγορά έργων τέχνης στην Ελλάδα του 21ου αιώνα.

Summary: A general survey of the institutions and foundations that are active in the visual arts and to analyze the types of exhibitions are planned/offered, as well as a dialogue with the professionals and experts in the art field of Greece in the 21st cent.

Ενδεικτικήβιβλιογραφία / Selected bibliography

- Βλάχος, Μ. 2007. *Η Νεώτερη Ελληνική Ζωγραφική στη Συλλογή της Τράπεζας της Ελλάδος*. Αθήνα.
- Κανελλοπούλου, Χ., επιμ. 2018. *Τόποι Αναφοράς. Από τη Συλλογή της Τράπεζας της Ελλάδος*. Αθήνα.
- Κυριαζή, Ν., επιμ. 2011. *The George Economou Collection*. Athens.
- Λάββας, Γ. Π. 2010. *Ζητήματα Πολιτιστικής Διαχείρισης*. Αθήνα.
- Λαμπράκη-Πλάκα, Μ., επιμ. 2011. *Στα άδρα της Εθνικής Πινακοθήκης. Άγνωστοι θησαυροί από τις συλλογές της*. Αθήνα.
- Μαθιόπουλος, Ε. Δ., ed. 2018. *Art History in Greece. Selected Essays*. Athens.
- Μεντζαφού-Πολύζου, Ό., επιμ. 2008. *Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ / Μέτσοβο*. Αθήνα.
- Οράτη, Ε., επιμ. 2005. *Η Συλλογή της Alpha Bank*. Αθήνα.
- Οράτη, Ε., επιμ. 2006. *Η Συλλογή της Alpha Bank. Ελληνική Τέχνη από το 1920 έως σήμερα*. Αθήνα.
- Παπανικολάου Π. Μ. 2019. *Η πολιτιστική πολιτική και οι πολιτιστικοί θεσμοί στην Ελλάδα (19ος-21ος αιώνας). Συμβολή στη μελέτη των θεσμών της Ιστορίας της Τέχνης*, Θεσσαλονίκη.
- Παπούλιας, Β. Χ. 2014. *Η διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ελλάδα. Σύγχρονες προσεγγίσεις*, Αθήνα.
- Παυλόπουλος, Δ., επιμ. 1993. *Μουσείο Βούρου-Ευταξία (της Πόλεως των Αθηνών). Συλλογή Στάθη*. Αθήνα.
- Παυλόπουλος, Δ., επιμ. 1994. *Μουσείο Βούρου-Ευταξία (της Πόλεως των Αθηνών). Οδηγός*. Αθήνα.
- Παυλόπουλος, Δ. 2017. *Οδηγός εκπόνησης εργασίας. Από τη θεωρία στην εφαρμογή. Προπτυχιακή - Μεταπτυχιακή Εργασία. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Διδακτορική Διατριβή. Συγγραφή - Παρουσίαση - Υποστήριξη*. Αθήνα.

ΕΥΘΥΜΙΑ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ / EFTHIMIA MAVROMICHALI

Εαρινό εξάμηνο/ Springsemester

Θέμα: Ιδιωτικά παρεκκλήσια στη Φλωρεντία (15ος αι.): Καλλιτέχνες, πάτρωνες, εικονογραφικός και γλυπτικός διάκοσμος

Subject: Private Chapels in 15th century Florence: Artists, Patrons, iconographic programs and sculptural decoration

Περίληψη: Στο σεμινάριο θα εξετασθούν τα ιδιωτικά παρεκκλήσια στη Φλωρεντία του 15ου αιώνα με έμφαση σε αυτά της Santa Maria Novella και της Santa Croce. Θα μελετηθούν οι σχέσεις πατρώνων και καλλιτεχνών, τα εικονογραφικά προγράμματα και ο γλυπτικός διάκοσμος των παρεκκλησιών μέσα στο πλαίσιο της προσπάθειας της κοινωνικής elite να αναδειχθεί και να παγιώσει τη θέση της στην κοινωνία και τη φήμη στους επιγενόμενους.

Summary: In this course, the private chapels in 15th century Florence will be examined, mainly those in Santa Maria Novella and Santa Croce. The relationships between patrons and artists, the iconographic programs and sculptural decorations will be studied within the framework of the social elites' pursuit to distinguish themselves in society and secure lasting fame.

58

Ενδεικτική βιβλιογραφία / Selected bibliography

Ames-Lewis F. (επιμ.), *Florence*, Cambridge 2012.

Baxandall M., *Giotto and the Orators: Humanist Observers of Painting in Italy and the Discovery of Pictorial Composition, 1350-1450*, Oxford 1991

Burke J., *Changing Patrons: Social Identity and the Visual Arts in Renaissance Florence*, Pennsylvania 2004

Ciappelli G. - Rubin P. (επιμ.), *Art, Memory, and the Family in Renaissance Florence*, N. York 2000

Crum R.J. - Paoletti J.T., *Renaissance Florence: a Social History*, Cambridge 2006

Eckstein N., *Painted Glories: the Brancacci Chapel in Renaissance Florence*, New Haven / London 2014

Franceschini C., Ostrow S., Tosini P. (επιμ.), *Chapels of the Cinquecento and Seicento in the Churches of Rome, Form, Function, Meaning*, Milano 2020

Giurescu E., *Family Chapels in Santa Maria Novella and Santa Croce: Architecture, Patronage and Competition*, Ph.D. dissertation, New York University 1997

Lubbock J., *Storytelling in Christian art from Giotto to Donatello* New Haven 2006.

- Motture P. - O'Malley M. (επιμ.), *Re-thinking Renaissance Objects: Design, Function and Meaning*, Renaissance Studies Special Issues, Chichester 2011
- Nelson J.K. - Zeckhauser R.J., *The Patron's Payoff Conspicuous Commissions in Italian Renaissance Art*, Princeton / Oxford 2008
- O'Malley M., *The Business of Art: Contracts and the Commissioning Process in Renaissance Italy*, Yale Univ. Press, New Haven / London 2005
- O'Malley M., *Painting under Pressure: Fame, Reputation and Demand in Renaissance Florence*, Yale Univ. Press, New Haven / London 2013
- Rubin P. L., *Images and Identity in fifteenth-century Florence*, New Haven 2007
- Warburg A., *The Renewal of Pagan Antiquity: Contributions to the Cultural History of the European Renaissance*, Los Angeles 1999.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

1. Ειδίκευση: ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος

Α' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ιστορία Νέου Ελληνισμού Ι	3	15
Ιστορία Νέου Ελληνισμού ΙΙ	3	15
Οθωμανική Ιστορία Ι	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) Ι	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) ΙΙ	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ιστορία Νέου Ελληνισμού ΙΙΙ	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) ΙΙΙ	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ιστορία Νέου Ελληνισμού ΙV	3	15
Οθωμανική Ιστορία ΙΙ	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος-20ός αι.) ΙV	3	15

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο

Διπλωματική Εργασία		ECTS
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία		
Σύνολο		30

2. Ειδίκευση: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Α' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Μεσαιωνική Ιστορία I	3	15
Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία I	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία I	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Μεσαιωνική Ιστορία II	3	15
Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία II	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία II	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Μεσαιωνική Ιστορία III	3	15
Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία III	3	15
Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία III	3	15

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο

Διπλωματική Εργασία		ECTS
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία		
Σύνολο		30

3. Ειδίκευση: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Α' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη I	3	15
Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη I	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον μεταπτυχιακό φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη II	3	15
Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη II	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο

Μαθήματα Επιλογής (Δύο μαθήματα για τον φοιτητή)	Διδ. ώρες (ανά εβδομάδα)	ECTS
Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη III	3	15
Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη III	3	15
Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ	3	15
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο

Διπλωματική Εργασία

ECTS

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Σύνολο

30

B. Περιεχόμενο/περιγραφή μαθημάτων

1. Ειδίκευση: Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία: ελληνοβενετικός, οθωμανικός, νεότερος ελληνικός κόσμος

Χειμερινό εξάμηνο (1ο)

Ιστορία Νέου Ελληνισμού I

Ο ελληνοβενετικός κόσμος (πολιτική οργάνωση, θεσμοί, ιδεολογία)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχειακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με τις ιστορικές εξελίξεις, την πολιτική οργάνωση, τους θεσμούς και την ιδεολογική συγκρότηση του υπό τους Βενετούς ελληνικού κόσμου, από τον 13ο έως και τον 18ο αιώνα, στο πλαίσιο της ιστορίας του βενετικού Κράτους και της ιστορίας του Νέου Ελληνισμού.

Ιστορία Νέου Ελληνισμού II

Ο Νέος Ελληνισμός κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας (πολιτική οργάνωση, θεσμοί, ιδεολογία)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχειακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με τις ιστορικές εξελίξεις, την πολιτική οργάνωση, τους θεσμούς και την ιδεολογική συγκρότηση του Νέου Ελληνισμού κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και της Ελληνικής Επανάστασης, σε σύνδεση με την ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του ευρύτερου ελληνικού κόσμου της εποχής.

Οθωμανική Ιστορία I (15ος-18ος αι.)

Το σεμινάριο, με βάση κυρίως πρωτογενείς πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με ζητήματα πολιτικής συγκρότησης, οικονομικών και κοινωνικών δομών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, καθώς και των μη μουσουλμάνων (*ζιμμήδων*) που ήταν υπήκοοί της, όπως και στις σχέσεις τους με την οθωμανική διοίκηση και τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς.

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία I

Η Ελλάδα στο διεθνές σύστημα

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στη διεθνή θέση της χώρας κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα, τη διεθνή της στρατηγική και την εφαρμογή της, καθώς και τον βαθμό της προσαρμογής

της στις μετεξελίξεις του διεθνούς συστήματος. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στη συμμετοχή της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς (ΚτΕ, ΟΗΕ) και πολυμερείς διεθνείς διεργασίες (παγκόσμιοι πόλεμοι, Ψυχρός Πόλεμος, ευρωπαϊκή ενοποίηση).

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία II

Πολιτική, ιδεολογία και πολιτισμός

Το σεμινάριο εξετάζει πολιτικά, πνευματικά και ιδεολογικά ρεύματα της ελληνικής κοινωνίας κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα, καθώς και τη σχέση τους με τις πολιτικές και πολιτισμικές διεργασίες που συντελέστηκαν σε κάθε εποχή. Έμφαση αποδίδεται, επίσης, στην παρακολούθηση από την ελληνική πολιτική και την κοινωνία των διεθνών ιδεολογικών ρευμάτων.

Μάθημα Επιλογής

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ.

Εαρινό εξάμηνο (2ο)

Ιστορία Νέου Ελληνισμού III

Ο Νέος Ελληνισμός κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας (κοινωνία, οικονομία, πνευματικός βίος και πολιτισμός, ταυτότητες)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχειακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με την κοινωνική οργάνωση, τις οικονομικές λειτουργίες, την πνευματική-πολιτισμική ιστορία και τη συγκρότηση των ταυτοτήτων του Νέου Ελληνισμού κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και της Ελληνικής Επανάστασης, σε σύνδεση με την ιστορία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και του ευρύτερου ελληνικού κόσμου της εποχής.

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία III

Οικονομία και Κοινωνία

Το σεμινάριο εξετάζει θεματικά τις κύριες τομές στην ιστορική εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας τον 19ο και τον 20ό αιώνα. Μελετώνται η δομή της ελληνικής οικονομίας τον 19ο αιώνα, οι προσπάθειες εκβιομηχάνισης στον ύστερο 19ο αιώνα, οι οικονομικές εξελίξεις του Μεσοπολέμου, οι κοινωνικές δομές στις πόλεις και στην ύπαιθρο, η μεταπολεμική οικονομική ανάπτυξη.

Μάθημα Επιλογής

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ.

Χειμερινό εξάμηνο (3ο)

Ιστορία Νέου Ελληνισμού IV

Ο ελληνοβενετικός κόσμος (κοινωνία, οικονομία, πνευματικός βίος και πολιτισμός, ταυτότητες)

Στο μάθημα αυτό μελετώνται, με βάση αρχειακές κυρίως πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, ζητήματα σχετικά με την κοινωνική οργάνωση, τις οικονομικές λειτουργίες, την πνευματική-πολιτισμική ιστορία και τη συγκρότηση των ταυτοτήτων του υπό τους Βενετούς ελληνικού κόσμου, από τον 13ο έως και τον 18ο αιώνα, σε σύνδεση με την ιστορία της Βενετίας και στο πλαίσιο της ιστορίας του Νέου Ελληνισμού.

Οθωμανική Ιστορία II (19ος αι. - 1923)

Το σεμινάριο, με βάση κυρίως πρωτογενείς πηγές και τη σύγχρονη βιβλιογραφία, στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με ζητήματα πολιτικής συγκρότησης, οικονομικών και κοινωνικών δομών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατά την περίοδο που συντελούνται μεγάλες αλλαγές (προσπάθειες εξευρωπαϊσμού και εκσυγχρονισμού). Ιδιαίτερη σημασία δίνεται, με την αντιπαραβολή ελληνικών και οθωμανικών πηγών, στη θέση των μη μουσουλμάνων και στις επιπτώσεις της διάδοσης εθνικισμών και ιδιαίτερα του ελληνικού.

Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία IV

Θεωρία της ιστορίας και ιστοριογραφία

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στην ιστοριογραφία γύρω από την ελληνική ιστορία του 19ου και του 20ού αιώνα, καθώς και στις πρακτικές επεξεργασίας των αρχειακών και άλλων πηγών που αφορούν την τεκμηρίωσή της. Εξετάζονται, επίσης, η σύγχρονη βιβλιογραφία για τη θεωρία της ιστορίας και τις πρακτικές του ιστορικού επαγγέλματος, καθώς και οι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους οι κοινωνίες προσεγγίζουν το παρελθόν τους.

66

Μάθημα Επιλογής

Μάθημα ελεύθερης επιλογής από άλλη ειδίκευση του ΠΜΣ ή από άλλο ΠΜΣ του Τμήματος ή από άλλο ΠΜΣ δημοσίου ΑΕΙ.

2. Ειδίκευση: Ευρωπαϊκή Ιστορία

Χειμερινό εξάμηνο (1ο)

Μεσαιωνική Ιστορία I

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της μεσαιωνικής Ευρώπης.

Πρώμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία I

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της πρώτης νεότερης Ευρώπης.

Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία I

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της νεότερης και σύγχρονης Ευρώπης.

Εαρινό εξάμηνο (2ο)

Μεσαιωνική Ιστορία II

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της μεσαιωνικής Ευρώπης.

Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία II

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της πρώιμης νεότερης Ευρώπης.

Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία II

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της νεότερης και σύγχρονης Ευρώπης.

Χειμερινό εξάμηνο (3ο)

Μεσαιωνική Ιστορία III

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της μεσαιωνικής Ευρώπης.

67

Πρώιμη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία III

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της πρώιμης νεότερης Ευρώπης.

Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία III

Εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ιστορίας της νεότερης και σύγχρονης Ευρώπης.

3. Ειδίκευση: Ιστορία της Τέχνης

Χειμερινό εξάμηνο (1ο)

Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη I

Εξετάζεται η ζωγραφική στην τέχνη των Κάτω Χωρών κατά τον 15ο αιώνα μέσα στα ιστορικά της συμφραζόμενα. Έμφαση δίνεται στη θεωρία της εικονολογικής ερμηνευτικής προσέγγισης, στην πρόσληψη του έργου μεγάλων καλλιτεχνών από την εποχή τους έως σήμερα και στην υποδοχή εμβληματικών έργων.

Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη II

Εξετάζεται η ιταλική ζωγραφική και γλυπτική κατά τον 16ο και 17ο αιώνα μέσα στα ιστορικά της συμφραζόμενα. Έμφαση δίνεται στη θεωρία της τέχνης κατά την περίοδο αυτή, με τη μελέτη πρωτογενών θεωρητικών κειμένων, καθώς επίσης στην πρόσληψη του έργου μεγάλων καλλιτεχνών από την εποχή τους έως σήμερα και στην υποδοχή εμβληματικών έργων.

Εαρινό εξάμηνο (2ο)

Ζητήματα Έρευνας στην Ευρωπαϊκή Τέχνη III

Εξετάζεται η γαλλική ζωγραφική και γλυπτική κατά τον 17ο αιώνα μέσα στα ιστορικά της συμφραζόμενα. Έμφαση δίνεται στη θεωρία της τέχνης της Γαλλικής Ακαδημίας Ζωγραφικής και Γλυπτικής κατά την περίοδο αυτή, με τη μελέτη πρωτογενών θεωρητικών κειμένων, καθώς επίσης στην πρόσληψη του έργου μεγάλων καλλιτεχνών από την εποχή τους έως σήμερα και στην υποδοχή εμβληματικών έργων.

Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη I

Μελετώνται τα έργα και οι δημιουργοί τους. Σκοπός του είναι η διεξοδική ανάλυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας (ζωγραφικής, γλυπτικής και χαρακτικής) στην Ελλάδα του 18ου και του 19ου αιώνα. Έμφαση δίνεται στην ερμηνεία των ιδιαιτεροτήτων των κάθε είδους εικονογραφικών μοτίβων με ανάδειξη των εκάστοτε νέων στοιχείων.

68

Χειμερινό εξάμηνο (3ο)

Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη II

Μελετώνται τα έργα και οι δημιουργοί τους. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η διεξοδική ανάλυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας (ζωγραφικής, γλυπτικής και χαρακτικής) στην Ελλάδα κατά τον 20ό αιώνα. Έμφαση δίνεται στην ερμηνεία των ιδιαιτεροτήτων των κάθε είδους εικονογραφικών μοτίβων με ανάδειξη των εκάστοτε νέων στοιχείων.

Ζητήματα Έρευνας στη Νεότερη Ελληνική Τέχνη III

Μελετώνται ο τεχνοϊστορικός και ο τεχνοκριτικός λόγος στην Ελλάδα κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα. Σκοπός του σεμιναρίου είναι η εμβάθυνση σε κείμενα ιστορίας της Νεότερης Ελληνικής Τέχνης και στους συντάκτες τους. Διακρίνονται τα ειδοποιά στοιχεία της τεχνοϊστορικής και της τεχνοκριτικής συγγραφής.

